ANUL VII. BUCUREŞTI 1—31 MAIŬ 1892. No. 12.

REVISTA PEDAGOGICĂ

INŞTIINŢĂRĬ

I. Persoanele carĭ voesc să rĕmână încă abonaţĭ aĭ acesteĭ reviste, vor bine-voi a trimite abonamentul înainte.

II. Orce priveşte Redacţia şi Administraţia revisteĭ se va adresa subsemnatuluĭ.

ENIŬ-BĂLTEANU
Bucureştĭ, Calea Moşilor 138

PRACTICA PEDAGOGICA

LECŢIUNE PRACTICĂ DIN ÎNVĚŢĂMÎNTUL REAL (FIZICĂ)

INTREBUINŢAREA BAROMETRULUĬ [1]

Planul

I

I. Repeţire: invenţiunea, descrierea şi construirea barometruluĭ. II. Anunţarea materieĭ şi *Tratarea:* întrebuinţările luĭ şi anume la aflarea: *a)* presiuniĭ aeruluĭ, *b)* schimbăriĭ timpuluĭ şi *c)* înălţimiĭ munţilor. III. Resumatul IV. Aplicare.

Esecutarea planuluĭ

II

I. Ce obiect aveţĭ ora aceasta? Ce-aţĭ avut astăzĭ de învěţat la învěţămîntul real? Ce este barometrul? Sub ce acesta? Ce-a făcut maestrul pompeĭ, când a vězut că nu poate să arunce apa maĭ sus de 10,^{m}35? Cine era Galileŭ? Ce-a găsit Galileŭ că ar fi cauza? Pe urmă cine a studiat maĭ bine? Cum a făcut Toricelli? La ce an s'a inventat barometrul? Din ce se compune barometrul? Acum, cine construeşte barometrul? Cum îl construeşte? Bine.

II. Věd acum că ştiţĭ bine despre barometru, de acea astăzĭ vom învěţa ceva noŭ. Vom învěţa despre: *întrebuinţarea barometruluĭ.* (Se scrie pe tablă, împreună cu toate puntele ce le voiŭ stabili în decursul lecţiuniĭ).

a) *Priviţĭ încoace!* La câţĭ centimetri se află mercurul ridicat în coloana barometruluĭ? (...la 76^{cm}.). (Barometrul este aşezat pe tablă şi eŭ caut să împing dopul de la cuvetă, căcĭ barometrul este cu cuveta întoarsă, care are dop). Priviţĭ, ce

[1]) Lecţiunea aceasta s'a făcut în cl. a V-a primară la şcoala de aplicaţie de pre lângă şcoala normală de învěţătorĭ în Bucureştĭ în 26 Februarie a. c. prin elevul normalist din clasa IV-a *Grig. N. Roiŭ.*

V. Gr. BORGOVANU

am făcut eŭ? Ce s'a întâmplat cu mercurul din barometru? (...s'a ridicat). Din ce cauză s'a ridicat mercurul din barometru? (... din cauza greutăţiĭ aeruluĭ). Fiind greŭ aerul, ce face? (...apasă). Şi apăsând, ce se întâmplă cu mercurul? (...se ridică). Acum am să iaŭ dopul şi voĭ să priviţĭ ce are să se întâmple cu mercurul! (Iaŭ dopul). Ce s'a întâmplat? (...s'a coborît). Oare acum apăsarea aeruluĭ e ca şi adinioarea? Cum este acum apăsarea aeruluĭ? Când apăsarea aeruluĭ este mică ce se întâmplă cu mercurul? Şi numaĭ aerul de-aci din cuvetă apasă asupra mercuruluĭ? Eĭ bine, să ştiţĭ că nu numaĭ aerul din cuvetă apasă, ci tot aerul de-aci de la mercur şi până la partea superioară a atmosfereĭ, adică o coloană de aer, care ar fi tot atât de strimtă, însă de înaltă până la partea superioară a aeruluĭ. Repeţire.

Cum am maĭ putea zice, în loc de apăsare? (... presiune) Aşa dar la ce se întrebuinţază barometrul? (....la aflarea *presiuniĭ aeruluĭ)* Ce este presiunea? Aşa dar, când presiunea este mare, ce se întâmplă cu mercurul din barometru? Dar când presiunea este mică? Când presiunea este cea obicĭnuită la câţĭ centimetri stă mercurul? Ascultaţĭ! Un centimetru cub de mercur cântăreşte 13gr.,5. Dacă în coloană mercurul se ridică până la 76cm. şi greutatea luĭ este de 13gr.,5, atuncĭ cât cântăreşte tot mercurul de la zero centimetri în sus? Ce trebue să facem ca să aflăm, cât cântăreşte? Bine, înmulţim pe 13,5 cu 76. Imulţeşte tu! Aşa dar, cât cântăreşte mercurul din coloană de la zero centimetri în sus? (...1,krg.026). Ce fel de bază are cilindrul de sticlă? Ascultaţĭ să vĕ spun, că suprafaţa cerculuĭ de bază de la cilindrul barometruluĭ este egal cu 1cm.? căcĭ aşa s'a hotărît să se ia. Şi voĭ aveţĭ să învĕţaţĭ maĭ târziŭ, de ce un centimetru pătrat este egal cu suprafaţa unuĭ cerc aşa de mic. Suprafaţa cerculuĭ de bază de la cilindrul barometruluĭ, de câţĭ centimetri pătraţĭ s'a luat? Din ce cauză se ridică mercurul din coloana barometruluĭ? Şi câtă greutate de aer apasă ca să se ridice mercurul din barometru la 76cm.? (...de 1,kgr.026). Aşa dar presiunea aeruluĭ pe o su-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

prafaţă de 1cm? de câte kilograme este? (...de 1,kgr.026). Insă greutatea mercuruluĭ din coloana barometruluĭ este egal cu o coloană de aer, după cum v'am spus, şi, care ar avea ca bază 1cm² şi ca înălţime, înălţimea dusă de la bază şi până la partea superioară a atmosfereĭ. Repeţire.

Şi pe bancă dacă am lua o suprafaţă de 1cm² ce presiune are să facă aerul? Ce socotiţĭ şi pe mână dacă am lua iarăşĭ 1cm², câtă presiune are să fie? Bine.

Să iaŭ acum o suprafaţă de un decimetru pătrat. Aţĭ vĕzut că pe 1cm² presiunea aeruluĭ este de 1,kgr.026; dar pe 1,dm² câtă presiune are să fie? De câte orĭ maĭ multă are să fie? (...de 1dm²). Intr'un decimetru pătrat, câţĭ centimetri pătraţĭ sunt? (...100cm²). Aşa dar, de câte orĭ maĭ mult are să fie? Ce aveţĭ să faceţĭ? Pe 1dm² presiunea aeruluĭ, de câte kilograme este? (...102,kgr.6).

Pe un decimetru pătrat tot aerul apasă, saŭ cât aer apasă? (Apasă atât aer cât se află într'o coloană, a căreĭ bază este de 1dm.² şi cu aceiaşĭ înălţime, adică înălţimea dusă de pe bază până la partea superioară a atmosfereĭ). Aşa dar, dacă luăm 1dm² pe bancă, de câte kilograme are să fie presiunea aeruluĭ? Bine.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Să iaŭ acum o suprafaţă de un metru pătrat. Aţĭ vĕzut că pe 1cm² presiunea aeruluĭ este de 1,kgr.026; dar pe 1m² câtă presiune are să fie? De câte orĭ maĭ mult are să fie? Intr'un metru pătrat, câţĭ centimetri pătraţĭ sunt? (...10.000cm²). Aşa dar, de câte orĭ maĭ mult are să fie? Ce aveţĭ să faceţĭ? Pe 1m² presiunea aeruluĭ, de câte kilograme este? (...10260 kgr.). Şi pe un metru pătrat tot aerul apasă, saŭ cât aer apasă? Aşa dar, dacă luăm o suprafaţă de 1m² aci în clasă, de câte kilograme are să fie presiunea aeruluĭ? Bine.

Ascultaţĭ ceva! Oameniĭ învĕţaţĭ aŭ socotit şi aflat că corpul unuĭ om crescut are o suprafaţă de 1,m²75.

Arată, care-ĭ suprafaţa corpuluĭ omenesc? Să căutăm ce presiune are să fie pe corpul omenesc! Pe 1cm² presiunea este de 1,kgr.026. Pe 1,m²75 câtă presiune are să fie? De câte orĭ maĭ

multă? Câţĭ centimetri pătraţĭ se află în 1,$^{m^2}$75? (...17500$^{cm^2}$). Aşa dar de câte orĭ maĭ mult? Ce aveţĭ să faceţĭ? Câte kilograme aĭ găsit? Aşa dar ce presiune de aer se face asupra corpuluĭ omenesc? (...de 17955 kgr.). Ia gândiţi-vĕ, cam câte kilograme de mere aţĭ putea duce voĭ, N.? Dar un precupeţ? Câtă greutate de marfă duce un vagon de la tren? (...10.000 kgr.). Vedeţĭ că presiunea aeruluĭ asupra corpuluĭ omenesc este aproape cât greutăţile ce se pot duce în două vagoane. Simţim că ne apasă aerul? Pentru ce nu simţim? Pentru că ne-apasă din toate părţile şi, că înlăuntrul corpuluĭ nostru se află gazurĭ, carĭ fac să nu fim doborîţĭ jos, căcĭ şi ele apasă tot atât dinlăuntru în afară. Repetire.

b) Am vĕzut că barometrul se întrebuinţează la aflarea presiuniĭ aeruluĭ. Ascultaţĭ! Voĭ ştiţĭ că aerul cuprinde şi aburĭ de apă. Ce este maĭ greŭ aburiĭ orĭ aerul? Pe ce cunoaşteţĭ aceasta? Insă când aburiĭ de apă sunt maĭ mulţĭ, atuncĭ cum are să fie aerul? (...maĭ uşor). Fiind maĭ uşor aerul, ce are să se întâmple cu mercurul din barometru? Aburiĭ aceia la ce-ar da naştere? (...la ploaie). Ce timp avem când plouă? Prin urmare, când mercurul din barometru se coboară, cum arată că are să fie timpul? Dar, când se ridică mercurul, cum are să arăte? Din ce cauză? (...pentru că nu sunt atâţia aburĭ în aer, şi atuncĭ aerul este maĭ greŭ). Când ne arată că timpul are să fie urît? Şi când frumos? La ce se maĭ întrebuinţează aşa dar barometrul? (...la aflarea *schimbăriĭ timpuluĭ*). Insă să ştiţĭ, că nu numaĭ cu barometrul ne ajutăm la aflarea schimbăriĭ timpuluĭ, ci şi cu termometrul şi alte aparate; de acea vedeţĭ că chiar pe scândura barometruluĭ se află şi termometrul.

Pausa: Se fac mişcărĭ gimnastice şi se cântă: Rândunelele de Massini.

c) Ascultaţĭ să vedeţĭ la ce se maĭ întrebuinţează barometrul! Când presiunea aeruluĭ este mare, ce se întâmplă cu mercurul din barometru? Dar dacă presiunea este mică? Să ştiţĭ că la nivelul mării, când timpul este frumos, mercurul din co-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

loana barometruluĭ este ridicat la 76cm; însă se poate întâmpla și chiar se întâmplă că și pe continent se află mercurul ridicat la 76cm. Dar dacă ne-am sui pe un munte, ce s'ar întâmpla cu mercurul din barometru? Din ce cauză s'ar coborî mercurul? Așa dar, să știțĭ că pe un munte, mercurul din coloana barometruluĭ se coboară, fiind-că presiunea e maĭ mică; și cu cât ne vom sui maĭ sus, cu atât are să se coboare maĭ jos mercurul. Oare până la câțĭ centimetri are să se coboare mercurul din barometru, dacă am putea să ne suim până la partea superioară a atmosfereĭ? (...până la zero centimetri). Dacă tot mercurul din coloană se va coborî la zero centimetri, atuncĭ cu mercurul din cuvetă ce-are să se întâmple? Eĭ bine, va curge atât mercur din cuvetă, până când se va face echilibru cu mercurul coborît din coloană.

Ce credețĭ, am putea noĭ să ne urcăm la ast-fel de înălțime? De ce? Ce ni s'ar întâmpla, când ne-am urca cu balonul saŭ ne-am sui pe un munte foarte înalt? Eĭ bine, când ne-am urca la înălțime mare, acolo n'am maĭ putea să stăm, căcĭ ne-ar curge sânge, corpul s'ar umfla, pentru că presiunea aeruluĭ ar fi maĭ mică de cât greutatea cu care apasă gazurile și licidele ce se află în corpul nostru, precum acid carbonic, oxigen și altele, despre carĭ ațĭ învețat, și ca licide este și sângele, care, după cum v'am spus apasă și apâsând produce curgerea de sânge; și, tot odată noĭ n'am avea nicĭ aer în de ajuns ca să putem trăi. Ce simțițĭ voĭ și chiar toțĭ oameniĭ, când mergețĭ pe drum, și când e timpul cald (când e timp de vară)? Cum e aerul din afară, fiind-că ne simțim greĭ? Vedețĭ, că vara ne simțim maĭ greĭ, fiind-că aerul din afară este maĭ rar și decĭ presiunea este maĭ mică față cu presiunea din lăuntru, care este tot aceeașĭ. Dar iarna, cum ne simțim? Din ce cauză ne simțim maĭ ușorĭ? Așa dar, ce ni se întâmplă când ne ridicăm în sus de tot? Dar în timp de vară, ce ni se întâmplă? Din ce cauză? Bine. Luațĭ seama! S'a constatat că la o înălțime de 23 metri, mercurul din barometru se coboară cu 2 milimetri.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ascultaţĭ, dacă am lua barometrul şi ne-am urca pe muntele cu vêrful Omul, are să ne arate că mercurul a scăzut cu 230mm. Acum să căutăm, care este înălţimea vêrfuluĭ Om! Dacă cu 2mm se coboară mercurul la înălţimea de 23m, apoĭ ca să se pogoare cu 230mm, la câţĭ metri de înălţime trebue să fie barometrul? (...x). Ce avem să facem acum? Cum avem să aflăm pe x? Cât ne-a dat? E adevĕrat că 2645m este înălţimea munteluĭ? Aşa dar, cu barometru ce maĭ putem măsura? (...*înălţimea munţilor*). Cum aflăm înălţimea munţilor cu barometrul? Bine.

III. Despre ce am învĕţat noĭ astăzĭ? La ce întrebuinţăm noĭ barometrul? Cum aflăm presiunea aeruluĭ? Dar schimbarea timpuluĭ? Şi la ce să maĭ întrebuinţează barometrul? Cum se află înălţimea munţilor? Bine!

IV. Scoateţĭ caetele de învĕţămînt real! La comandă! 1. 2. 3. Scrieţĭ tot ce se află pe tablă, căcĭ apoĭ am să vĕ spun şi o problemă!... Ascultaţĭ! Să se afle la câţĭ centimetri saŭ milimetri se va coborì mercurul din barometru, când ne-am suit pe vêrful muntelui Pion saŭ Ceahlăŭ, ştiind că muntele este înalt de 1750 metri? Băgaţĭ de seamă însă că la 23 metri mercurul se va coborĭ cu 2 milimetri.

Strângeţĭ caetele! 1. 2. 3.

Grigore N. Roiu

27 Februarie 1892. (Scoala Normală de Institutorĭ)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SCRISOARE

DATĂ

DOMNULUĬ MINISTRU AL CULTELOR ŞI INSTRUCŢIUNII PUBLICE

In No. 10 al acesteĭ reviste, din luna luĭ Martie 1891, s'a publicat relativ la şcoalele frœbeliane, o scrisoare a secretaruluĭ pe lângă persoana M. S. Regeluĭ, D-l Ioan C. Petrescu, care, cu o stăruinţă neobosită şi demnă de marea cauză a educaţiuniĭ publice, urmăreşte idealul instrucţiuniĭ publice la noĭ, la Românĭ. Ca urmare a aceleĭ scrisorĭ, publicăm aci, cu o vie mulţumire sufletească, şi scrisoarea D-sale îndreptată acum

către Domnul Ministru al cultelor, scrisoare, însoțită de oare-carĭ observațiunĭ foarte nemerite și firești asupra școalelor primare urbane, atrăgênd atențiunea onorabiluluĭ public cult în această direcțiune.

I

Domnule Ministru,

Maxima care zice: «Pentru a fi liber, trebue a fi drept», și care este partea morală a echilibruluĭ, pe care Dumnezeŭ 'la pus în cumpăna universală, se poate negreșit aplica cu aceiașĭ valoare, ca condițiune de dreptate, în privința funcționaruluĭ public, a căruĭ mare influență în Stat, poate creea guvernuluĭ amicĭ saŭ inamicĭ, după cum el va fi maĭ mult saŭ maĭ puțin drept către dînsul.

Se fac legĭ speciale de organizare administrativă, când pentru un minister, când pentru altul, coprinzênd între cele-l-alte dispoziţiĭ de mecanism, condițiĭ de admisibilitate și disciplinare, prin care se pune înaintea aspirantuluĭ la funcțiile Statuluĭ, perspective riguroase, de luptă și amenințărĭ, fără să se prevadă și recompensele datoritè merituluĭ distins, și mijloacele de încuragiare.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Această lacună care influențează, de sigur, în desavantagiul serviciuluĭ, asupra activităţiĭ și asupra caracteruluĭ funcționarilor, cât de corecţĭ ar fi eĭ alt-fel, importă să fie împlinită, printr'o lege generală, pentru toată administrația țereĭ.

Ce avem oare astăzĭ pentru susținerea moraluluĭ funcționarilor, de cât înaintările în posturĭ și decorațiile? Dar la ce înaintare se poate aștepta titularul uneĭ funcțiunĭ fără perspectivă, cum sunt unele posturĭ, și când decorațiile, în cele maĭ multe cazurĭ nu 'șĭ-ar avea locul.

Se cere, negreșit, ca funcționarul să fie demn, din toate punturile de vedere. Dar trebue a se recunoaște, că o consecință logică cere asemenea, ca și autoritatea să fie plină de o dreaptă solicitudine pentru dânsul.

O lungă experiență 'mĭ-a dictat propunerile aicĭ anecsate, asupra cărora iaŭ libertatea, de a invoca bine-voitoarea D-v. atențiune. Și ca complinire a acestor propunerĭ, se anecsează aicĭ alte două imprimate, care fac urmare.

Tot într'un timp am onoarea de a supune la dreapta D-voastre apreciere, notele somariĭ asemenea aicĭ anecsate, rezultat al unor mature observațiĭ ce am făcut asupra învățămîntuluĭ primar, din întreitul punct de vedere, administrativ, pedagogic și

hygienic, la care se referă partea întêia, din propunerile mele, relative la şcoalele fröbeliane.

Cu această ocazie daţi-mĭ voe să maĭ alătur aicĭ, osebit, vederile mele şi asupra administrăreĭ bisericilor, cum şi asupra distribuireĭ apeĭ în Bucureştĭ, şi asupra unor modificărĭ reclamate imperios de legea electorală.

Lipsa uneĭ *Eforiĭ* pentru instrucţiunea publică, ca şi aceia a unuĭ Consiliŭ de Stat, este într'adevĕr mult simţită; şi fără o deosebită încredere, în dorinţa Dv. de a face binele, modestele mele schiţe nu ar veni să vĕ reclame un timp de care puţin dispuneţĭ, spre a le da forma şi desvoltarea, de care ar fi susceptibile, în cazul când ele ar avea fericirea să obţie aprobarea D-voastră, în principiŭ.

Termin rugându-vĕ, Domnule Ministru, să bine-voiţĭ a primi, etc., etc.

I. C. PETRESCU

Bucureştĭ, 6 Maiŭ, 1892.

1, Strada Luminiĭ.

II

SIMPLE NOTE

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Independent de modificările de fond, ale legiĭ asupra instrucţiuneĭ publice, reforma administrativă, aceia a programuluĭ şi a regulamentuluĭ şcoalelor primare urbane, se impune, osebită, prin puterea lucrurilor.

Administrarea

Importă imperios a se suprima dualismul dintre Minister şi primărie, care este o cauză perpetuă de scandal public şi de conflicte între aceste două autorităţĭ, de o parte, şi între primărie şi institutorĭ, de altă parte.

Ar trebui absolut ca materialul ca şi personalul, să fie întrunite sub una şi aceiaşĭ direcţiune, aceia a Ministeruluĭ.

Primăria ar da la stat subvenţia pentru şcoale, cum dă pentru pompierĭ şi pentru sergenţiĭ de oraş.

In ciuda celor maĭ simple noţiunĭ de higienă, primăria clădeşte localurĭ de şcoale, cu ferestre la miază-zi şi la nord, de unde prea mult soare de o parte şi nicĭ de cum de cea-l-altă Ferestrele claselor ar trebui să fie toate spre răsărit. Şi pune locuinţa directoruluĭ d'asupra şcoaleĭ iar bucătăria în pivniţă expuindu'l ast-fel la cele maĭ nesuferite căldurĭ sub-invelitoare, şi la o distanţă mult obositoare de bucătărie; situaţie care maĭ

implică şi inconvenientul amesteculuĭ de menagiŭ, în interiorul şcoaleĭ, pe când loc este îndestul în coprinsul şcoaleĭ, spre a se face o locuinţă separată, anume pentru director, şi în cele maĭ bune condiţiĭ. Să se vadă, de exemplu, şcoala model, numită «Poenaru».

Către acestea, primăria dispune în mod arbitrar de aşezarea şcoalelor, subordonând înlesnirile datorite cetăţenilor, unor consideraţiĭ de persoane şi pecuniare, prin gruparea şcoalelor, unele lângă alte, şi lăsarea unor părţĭ ale oraşuiuĭ, fără nicĭ o şcoală.

Apoĭ, printr'un spirit de economie, rĕŭ înţeleasă, primăria expune viaţa copiilor, încălzind şcoalele cu coks, care usucă limba în gura copiilor şi a institutorilor, în cât sunt siliţĭ să lase câte o fereastră deschisă, în mijlocul erniĭ, în timpul claseĭ. Tot ast-fel se făcuse şi pentru spitalele rurale, şi recunoscêndu-se eroarea, s'a schimbat acel sistem de încălzire, care este cu atât maĭ periculos pentru copiĭ, expuşĭ a trece în mod brusc, dintr'o temperatură extremă într'alta, cel puţin de patru orĭ pe zi, şi viind de la distanţe depărtate la bulevard, unde s'aŭ înţesat şcoalele, şi care prin poziţia sa horizontală, este calea crivĕţuluĭ, cu un curent permanent, unde pe timp de viscole, chiar omul mare abia se poate ţine pe picioare.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Programul

Recunoscut în general de prea încărcat, programul oboseşte inteligenţa copiilor; şi este destul zis, spre a'şĭ da cineva seama, de consecinţele desastroase ce ar rezulta dintr'aceasta. Reducêndu-se programul la proporţiĭ normale, este bine, de altăparte, să se economisească puţin timp, şi pentru începuturile limbilor franceză şi germană, plecând din clasa 3-a. Aceasta din maĭ multe puncte de vedere.

Regulamentul

După avisul oamenilor competinţĭ, atât din corpul didactic, cât şi din cel medical, nu este nicĭ de cum bine, să se ţie copii câte 5 ore pe zi într'o atmosferă viciată şi staţionarĭ, eĭ carĭ atâta trebuinţă de mişcare aŭ, şi încă pe nişte băncĭ rĕŭ făcute, care le arcuesc şira spinăriĭ. Numaĭ la şcoala de aplicaţie ataşată la şcoala normală de institutorĭ, se dă copiilor oare-care mişcare, pentru 10 minute.

Către acestea, ar trebui suprimate, douĕ din cele patru dru-

murĭ pe zi, ce fac astăzĭ copiiĭ, cu mergerile de dimineață și după amiazĭ la școală, în ducere și întoarcere, străbătând distanțe maĭ mult saŭ maĭ puțin marĭ, pe timp greŭ de ger, viscole și ploĭ. Aceste drumurĭ, reducêndu-se la douĕ, clasele s'ar ține, de la 11 ore de dimineață până la 1, după amiazĭ, ear de la 1, până la 2 ore, recreație sistematică, jocurĭ și gimnastică ușoară, sub privegherea institutoruluĭ respectiv, care atuncĭ dispuind de timpul trebuincios, se va ocupa în special de partea educativă, care lasă atât de mult de dorit și în care timp să se ție la dispoziția copiilor, pâinișoare de câte 5 banĭ, aduse într'adins de un băiat de la brutărie, însărcinat anume pentru școale. — Pofta cu care copiiĭ ar lua în comun această gustare simplă, le-ar profita îndoit de cât o bună colațiune acasă. Iar de la 2 ore până la 3, clasă după amiazĭ.

Cu un asemenea regim, sănătatea copiilor, ca și purtarea lor, vor fi maĭ bune, și prin urmare maĭ bine vor învĕța, în vreme ce și institutoriĭ vor putea asemenea beneficia de orele libere ale diminețiĭ, în însușĭ interesul școaleĭ, din toate punturile de vedere.

Trebue să se ție absolut compt, între altele, și de orele de somn, neapărat trebuincioase copiilor, în creșterea lor, și prin urmare să nu se piardă din vedere, că eĭ fiind siliți din cauza programuluĭ prea încărcat și a timpuluĭ ce prea mult li se ia în școală, să vegheze seara târziŭ, pentru pregătirea lecțiilor de a doua-zi, nu maĭ aŭ orele deplin trebuincioase pentru somn, și că, în graba cu care se scol dimineața, eĭ nu pot nicĭ să se spele, nicĭ să se îmbrace cum trebue, nicĭ să'șĭ facă rugăciunea, cu ceruta liniște de spirit, nicĭ să dejuneze cât de simplu măcar, în cât trebue să iasă în fuga, încălziți și cu stomacul aproape gol, aspirând în tineriĭ lor plămânĭ, aerul rece al diminețiĭ și miasmele de tot felul. Nu trebue, în adevĕr, să fie cineva mare filantrop, ca să nu rămâe mișcat în inima și conștiința sa, la vederea acestor micĭ creature, ajungênd la școală jumĕtate înghețațĭ, fiĭ aĭ poporuluĭ, care într'o zi vor cere socoteală cuĭ-va, de modul cum aŭ fost tratațĭ.

Aci este locul să mĕ serv în aprecierile mele, de autoritatea competintă a D-luĭ Dr. Cold, un specialist, care s'a ocupat de chestiunea interesantă a durateĭ somnuluĭ și care într'un jurnal medical german, din Iulie 1891, pledează pentru acordarea unuĭ somn lung adolescenților.

Noul născut are, zice dr Cold, trebuința luĭ de somn pe deplin satisfăcută; el doarme dacă este sănătos, maĭ toate întregile

BCU Cluj / Central University Library Cluj

prime sĕptămânĭ, şi nu se deşteaptă de cât ca să sugă. In ceĭ dintâiŭ anĭ, se lasă voios copiiĭ să doarmă cât vor, timpul consacrat somnuluĭ fiind un timp de linişte pentru părinţĭ. Dar de la şase saŭ şapte anĭ, vîrsta de şcoală, lucrurile se schimbă cu totul. La vîrsta de zece saŭ doĭsprezece anĭ, copilul nu doarme de cât opt saŭ nouă ore, atuncĭ când ar trebui cel puţin de la zece până la unsprezece; şi cu cât maĭ mult înaintează în vîrstă, 'i se scurtează timpul consacrat odihneĭ.

Autorul zice, că adolescentul până la douĕ-zecĭ de anĭ, are trebuinţă de nouĕ ore de somn, şi că adultul încă reclamă de la opt până la nouĕ ore. Dacă durata somnuluĭ nu este îndestulătoare, sistemul nervos, creerul maĭ cu seamă, nu se odihneşte îndestul, şi numaĭ funcţionează în stare normală. Sleirea puterilor, iuţelile, turburările intelectuale, iaŭ puţin câte puţin locul gustuluĭ de a lucra, starea generală sufere şi spiritul de iniţiativă se tâmpeşte.

Ce dar se maĭ poate aştepta de la o generaţie slăbănogită, printr'un sistem de creştere viţios, pe cât de neprevăzĕtor, de căt oamenĭ-umbre, sub îndoita lor fiinţă, fizică şi morală.

Sunt maĭ mult de treĭ anĭ, de când am exprimat în diferite rînduri impresiile mele asupra şcoalelor primare, în acest înţeles, tot-d'a-una cu statornica speranţă, că 'mĭ va fi dat în cele din urmă, să vĕd că nu m'am înşelat în aprecierile mele.

BCU Iași / Central University Library Iași

CORUPŢIUNEA MORAVURILOR PROPAGATĂ PRIN JURNALE

La noĭ, maĭ mult de cât în alte ţărĭ, unele gazete aŭ urîtul obiceiŭ de a adăpa şi aţâţa curiozitatea publiculuĭ aducêndu-ĭ la cunoştinţă tot felul de crime şi fapte scandaloase carĭ provoacă pe mulţĭ innocenţĭ la imitare.

Redacţiunile gazetelor serioase ar trebui să se unească şi să se înţeleagă ca să nu maĭ publice fapte carĭ pot contribui la stricăciunea societăţii.

In Franţa a început o luptă în regulă contra acestuĭ obiceiŭ, ast-fel într'un ziar de igienă [1]) găsim un arti-

[1]) Journal d'Hygiène.

col important în această privinţă, din care estragem aci părţile principale.

«In multe rânduri am scris contra obiceiului rău făcător ce au unele gazete de a expune toate crimele şi sinuciderile, zice menţionatul ziar.

«Am blamat, blamăm şi vom blama din toate puterile noastre expunerea neomenoasă şi scârboasă ce se face pe uliţe, unde se vînd descrieri şi chiar tablouri de omoruri, de prea curvii, de sinucideri, de deflorări şi alte violări, de omorîre de copii şi chiar de părinţi, şi toate acestea arătate în toată goliciunea lor revoltantă. Cine poate oare tăgădui că ast-fel de expuneri nu sunt provocări primejdioase pentru public şi mai ales pentru tineret?

Ce lucru îngrozitor este răspândirea în familii a scrierilor de asemenea fapte!

In adevăr, acele desemnuri şi tablouri de crime, atentate, sinucideri, violări, etc., cari înfăţişează pe făptuitorii acestor nelegiuiţi şi cari se văd întinse pe la chioşcuri şi librării, sau se colportează prin toate mahalalele oraşelor şi cătunele satelor, ast-fel de tipărituri sunt pilde nesănătoase date lacomei curiozităţi a cititorilor, între cari se află şi tineri cu imaginaţia înflăcărată şi gata a-şi închipui c'ar putea pune în practică vre una din acele crime.

Afară de aceste publicaţii, mai vin şi spectacolele, contra cărora d. Dupin, în discursul său asupra moralei învăţămîntului şi industriei, zicea acum câţi-va ani:

«Vedeţi cum în unele teatre, ca şi cum ar fi şcoale de corupţiune, de degradare, se calcă în picioare virtuţile cele mai sfinte, cu intenţia vădită spre a provoca amorul, spre a admira duelul, sinuciderea, asasinatul, otrăvirea, violarea, adulterul, etc., şi spre a înfăţişa aceste fapte ca un atribut cuvenit spiritelor înalte cari

BCU Cluj / Central University Library Cluj

dispreţuesc religia, virtuţile şi umanitatea poporuluĭ de jos.

«Asemenea scrierĭ ne corup şi ne duc la barbarie».

Dacă ar maĭ trăi d. Dupin şi ar vedea acele publicaţiĭ scârboase din chioşcurĭ şi din teatrele mincinoase în carĭ scrierĭ se desfăşură în întregimea lor crimele cele maĭ grozave, ce ar zice el oare?

Acestea se petrec la sfârşitul veaculuĭ al 19-lea, acum când zicem că ne aflăm în timpul de lumină, de progres şi de civilizaţiune!

Autoritatea datoare să apere bunele moravurĭ ar trebui să oprească tipăriturile corupĕtoare; de oare ce toată lumea recunoaşte că crimele şi sinuciderile se înmulţesc zilnic în proporţie cu înmulţirea gazetelor, broşurilor, maĭ ales ilustrate, prin carĭ se daŭ pe faţă ast-fel de fapte. Din nenumĕratele exemple să cităm unul singur.

O fată de 18 anĭ din Paris, a închiriat o cameră la un otel; a doua zi otelierul vĕzênd că nu ese din cameră, a chemat pe comisarul respectiv care deschizênd uşa a găsit pe fată sinucisă cu gaz de cărbunĭ (mangal). Cadavrul era întins pe pat, iar pe mescioara de alăturĭ o gazetă ilustrată înfăţişa o femee tînĕră întinsă pe pat şi sinucisă tot prin gaze de cărbunĭ. O simplă imitaţie!

Vedem dar că tipăriturile, maĭ ales cele ilustrate, pot face mult rĕŭ, pot fi complicĭ în multe cazurĭ de sinucidere şi de alte crime. A istorisi poporuluĭ asemenea fapte şi maĭ cu seamă a i le înfăţişa prin tablourĭ, este lucru foarte periculos pentru societate, căcĭ înrîurează foarte rĕŭ asupra imaginaţiilor crude, slabe şi asupra persoanelor cu mintea turburată, căcĭ fără asemenea scrierĭ s'ar însdreveni, ar trăi pentru binele lor, al familieĭ lor şi chiar al societăţiĭ.

Experienţa din zilele noastre ne dovedeşte pe deplin

BCU Cluj / Central University Library Cluj

nenorocita influenţă a cărţilor şi gazetelor propoveduitoare de crime, sinucideri, violări şi alte fapte imorale şi scârboase; deci ori-cine ţine la binele omenirii în genere şi al patrieĭ sale în parte, este dator să lupte pentru a împedica publicarea unor ast-fel de scrieri şi a încuraja publicarea de scrieri cari să dea poveţi şi învăţături folositoare din ori-ce punct de vedere.

E. B.

CARACTERUL [1])

FORMAREA CARACTERULUI

4. Influenţa căsătoriei.

Bunătatea femeii, nu ochii ei frumoşi
Să mĕ câştige. *Shakespeare.*

Adevĕrata bogăţie a bărbatului nu stă în bani şi în avere, ci în acele lucruri, ce binecuvîntează şi din cari trage binecuvîntare, adecă înainte de toate în familia sa.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Washington Irving zice: Am observat cu cât curagiŭ ştiŭ să supoarte femeile cele mai grele lovituri ale soarteĭ. O nenorocire, care pe bărbat îl nimiceşte cu totul, pare a deştepta în sexul mai slab toate puterile şi a-i însufla un curagiŭ şi o mărime de suflet, care adesea ori este sublimă. Nu poate fi ceva mai mişcător ca o femeie gingaşă, care înainte fusese numai slăbiciune şi atîrnare şi care în fericire se afla vătămată prin ori-ce asprime chiar şi numai aparentă, în nefericire însă se ridică de o dată la o mărime, încât poate să dea reazim bărbatului înfrânt de soarte şi să-i ajute cu o tărie neclintită, de a suporta şi cea mai grea nenorocire.

Femeia, care în timpuri de fericire este mai mult o podoabă pentru bărbat, e destinată şi capabilă de a-l susţine în vremuri de restrişte şi de a-l mângăia.

1) Vezi numĕrul precedent al acesteĭ reviste. După Smiles-Rudow A se vedea „Gaz. Trans.“

Eŭ uram odată fericirea unuĭ amic, care avea o familie înfloritoare, ce era legată cu cea maĭ mare iubire şi el îmĭ rĕspunse: «Nu'ţĭ pot dori ceva maĭ bun, decât nevastă şi copiĭ. Eĭ îţĭ vor mări fericirea prin aceea, că iaŭ parte la ea, şi te vor mângăia în nefericire.

Şi într'adevĕr, am observat, că un tată de familie îşĭ recucereşte maĭ curênd o posiţie pierdută în viaţă, decât un holteiŭ (burlac), parte pentru că trebuinţele membrilor familieĭ sale, carĭ sunt avisaţĭ la el, îl îndeamnă la o activitate maĭ mare, parte cu deosebire, pentru că eĭ îl încurageazā şi-l ridică prin drăgostirile lor, şi ast-fel păzesc ca să nu'şĭ peardă stima ce şĭ-o datoreşte sieşĭ, făcêndu-l să se simţă domn peste o lume întreagă, deşi mică, care îl face să se lipsească maĭ uşor de cealaltă lume mare şi turbure. Un holteiŭ însă este în pericol de a se neglige şi de a se perde pe sine însuşĭ; inima luĭ se dărîmă ca o casă nelocuită.

Irving istoriseşte apoĭ, cum amicul seŭ Leslie, perzêndu-şĭ deodată toată bogăţia, nu putu nicĭ de cum să şĭ ia curagiul de a împărtăşi nevesteĭ sale rĕsfăţate, că a sărăcit cu totul, şi maĭ bine ar fi ţinut-o în cea maĭ penibilă nesiguranţă arătându-ĭ o faţă plină de îngrijire. Când în cele din urmă fu silit a-ĭ descoperi, cu inima înfrântă nenorocirea sa ea îĭ sări după gât, il întreba, dacă nu maĭ are de a se plânge de ceva, şi prin veselia şi rîvna eĭ de a aduce jertfe pentru el, i-a ajutat să învingă cele maĭ marĭ greutăţĭ, aşa încât a putut să recâştige în curând ceea ce perduse.

Şi evul vechiŭ ne arată esemple mişcătoare de iubire către soţ.

Marcia, fiica luĭ Catto dela Utica, fiind întrebată când va înceta de a jeli pe bărbatul eĭ, rĕspunse: atuncĭ când voiŭ muri.

Şi Valeria, întrebată, de ce după ce s'a vĕduvit, nu se mărită iarăşĭ, rĕspunse: Pentru-că bărbatul meŭ Servius trăeşte încă şi acum pentru mine.

Porcia, când a auzit de desastrul şi de moartea soţuluĭ eĭ la Philippi, s'a sinucis în lipsa unuĭ pumnal, înghiţind cărbunĭ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

aprinşĭ. Incă înainte de aceasta, ea dăduse bărbatuluĭ eĭ, Brutus, o dovadă de iubirea eĭ, căcĭ când a aflat că soţul împreună cu alţiĭ voiesc să omoare pe Cesar, ea ceru în noaptea care a premers sĕvârşiriĭ planuluĭ, un briciŭ şi se răni cu el, aşa, că se părea, că i-a alunecat numaĭ din întâmplare. Când Brutus, în urma strigătelor servitoarelor s'a dus în odaia eĭ, începu a o certa de ce n'a lăsat să-ĭ taie unghiile bărbierul. Atuncĭ Porcia îĭ şopti : Aceasta nu s'a întîmplat din nebăgare de seamă, ci numaĭ ca să'ţĭ dovedesc iubirea mea. Căcĭ voiam să'ţĭ arăt cât de uşor aş muri, dacă nu ţi-ar reuşi planul. Atuncĭ, se zice, Brutus şi-a ridicat ochiĭ şi mâinile către cer şi a rugat pe zeiĭ să'l facă vrednic de această nevastă.

N'a fost maĭ mică alipirea şi iubirea Arrieĭ. Când soţul eĭ Paetus era să fie transportat la Roma, ea se ruga s'o lase să'l însoţească ; ea voia să'l servească în locul sclavuluĭ. Dar în zadar. Atuncĭ îşĭ lua o barcă şi merse cu ea după corabie peste mare. Ea era hotărîtă a împărtăşi soarta soţuluĭ eĭ şi când socrul eĭ o întreba, dacă ar voi, ca fiica eĭ să moară de odată cu el, bunicul eĭ ? ea rĕspunse : da, a'şĭ voi dacă ar fi trăit aşa de mult şi în aşa bună armonie cu tine, ca eŭ cu Paetus.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

In urma aceasta rudele eĭ eraŭ şi maĭ îngrijate şi o păzeaŭ cu atât maĭ tare. Ea observa aceasta şi zise: «aceasta nu vĕ foloseşte nimic ; puteţĭ să mĕ împiedecaţĭ să mor uşor, nu mĕ puteţĭ însă împiedeca de a muri.» Zicênd aceasta ea se repezi cumplit cu capul spre părete şi căzu jos fără simţire. Venindu-şĭ iarăşĭ în fire, ea zise: «Nu v'am asigurat că voiŭ avea o moarte grea, dacă îmĭ veţĭ refusa una uşoară?» Ea şi după moartea bărbatuluĭ eĭ putea să trăiască în cinste, pentru că era înrudită cu împĕrăteasa Messalina ; dar ea preferi a muri împreună cu soţul eĭ. Ba maĭ mult, spre a-l învĕţa pe el, osîndituI, să moară cu curagiŭ, ea se sinucise înaintea ochilor luĭ şi-ĭ înmână pumnalul sângeros cu nemuritoarele cuvinte: «Nu doare, Paete !» (Vezĭ Arria şi Messalina).

Dar şi la alte popoare găsim esemple ca aceste. Ast-fel re-

gina carică Artemisia a ridicat în onoarea soțuluĭ eĭ Mausolos un monument, care fu numĕrat între cele şapte minunĭ ale lumeĭ. De aci încă şi azĭ numim un mormînt pompos : mausoleŭ.

Bărbaţiĭ romanĭ aŭ fost vrednicĭ de femeile lor. Valerius Maximus istoriseşte, că C. Plantius Numida n'a putut să suporte pierderea soţieĭ sale şi a încercat să se înjunghie. Fiind împiedecat prin servitorĭ în esecutarea acesteĭ hotărîrĭ, el la cea dîntâiŭ ocasiune şĭ-a rupt legătura de pe rană, a scormonit cu mâna prin rană ca s'o mărească şi şĭ-a făcut ast-fel sfîrşit durerĭĭ şi vieţeĭ sale.

Frumoasă este fapta luĭ Tiberius Grachus, care ca om a fost neasemĕnat maĭ mare, decât ca bărbat de stat şi beliduce. El avea de soţie pe Cornelia, fiica luĭ P. Scipione, care a învins pe Hannibal. Intr'o zi, cum scrie fiul seŭ, P. Scipione află doĭ şerpĭ de sex deosebit în odaia de dormit. El întreba pe augurĭ, ce vrea să însemneze aceasta, şi eĭ îĭ rĕspunseră, că trebue să omoare unul din şerpi, iară celui-l'alt să-ĭ dea drumul ; şi adecă dacă va omorî femeea, va trebui să moară soţia luĭ, în casul contrar va trebui să moară el. De oarece era maĭ bĕtrân, el crezu, că este maĭ bine să moară el însuşĭ, în locul soţieĭ sale, care ar putea încă dărui statuluĭ copiĭ de la alţiĭ ; el omorî dar şarpele-masculin şi după câte-va zile muri însuşĭ. Soţia luĭ s'a arătat demnă de el ; ea şĭ-a crescut copiĭ astfel, încât aceştia în adevĕr aŭ fost podoaba eĭ cea maĭ frumoasă.

Nicĭ la Germanĭ nu este ceva rar iubirea către soţ până la moarte. In bătălia de la Vercellae se omorâră multe femeĭ germane, după ce căzuseră bărbaţiĭ lor; Bryahild se sinucise după moartea luĭ Sigurd. Şi Tacit laudă pe Germanĭ, pentru că priveaŭ cu sânţenie la căsătorie şi junimea lor era castă.

Luter zicea despre femeia sa: Eŭ, sărăcia mea, în care trăiesc cu ea, n'aş schimba-o nicĭ cu comorile luĭ Croesus fără ea. Şi iarăşĭ zicea: cea maĭ mare bine-cuvêntare dumnezeiască este pentru un bărbat o femeie bună şi evlavioasă, cu care

BCU Cluj / Central University Library Cluj

poate trăi în linişte şi în pace, căreia îĭ poate încrede toată averea, ba chiar viaţa şi bună starea sa.

Contimporanul luĭ Luter, Erasmus, numeşte casa luĭ Thomas More o şcoală şi un loc de eserciţiŭ al creştinismuluĭ, unde nu auzeaĭ cértă, nicĭ vr'un cuvênt mânios, şi unde fie-care îşĭ împlinea cu plăcere şi cu bucurie datoria. — Sir Thomas însuşĭ îşĭ câştigă toate inimele prin amicabilitatea sa. Bunătatea a fost aşa zicênd îmbrăcămintea sa de casă; el era atât de blând şi înţelept ca cap al caseĭ sale, în cât toată casa o umplea cu iubire şi cu simţ de datorie. El însuşĭ zise odată vorbind despre schimbarea de micĭ semne de amiciţie între membriĭ familieĭ, că aceştia aŭ şi eĭ un drept asupra timpuluĭ seŭ, tocmaĭ aşa ca datoriile sale de bărbat de stat, carĭ par altora cu atât maĭ importante.

Cel ce a învĕţat ast-fel în propria casă iubire de oamenĭ, o dovedeşte şi o practică şi în cercurĭ maĭ largĭ. Emerson zice: Iubirea este o flacără, care se aprinde într'un unghiuleţ scutit al inimeĭ de-o scânteie, care a sărit în acest unghiuleţ din altă inimă. După ce se aprinde, se lăţeşte, creşte şi încălzeşte inimĭ nenumĕrate; în cele din urmă îşĭ trimite razele sale dătătoare de viaţă peste toată lumea.

Iubirea familiară reguleazǎ şi conduce cel maĭ bine inima omuluĭ. Casa este regatul femeiĭ, lumea eĭ, unde ea domneşte prin iubire, bunătate şi blândeţe. Nimic nu poate modera saŭ stâmpăra maĭ mult neobosita nelinişte a bărbatuluĭ, ca legătura luĭ cu o femeie de sentimente înalte şi nobile. In aceasta bărbatul găseşte linişte, mulţămire şi fericire. Adese-orĭ soţia luĭ va fi şi cel maĭ bun sfătuitor al luĭ, căcĭ sentimentul eĭ neconştiu îl va conduce adeseorĭ maĭ bine, de cât toată precugetarea luĭ. Ea este un razim în nefericire, care nicĭ odată nu se pierde, este un isvor nesecat al simpatieĭ şi al mângâieriĭ, este un ajutor al bărbatuluĭ, precum în tinereţea luĭ este podoaba luĭ.

Ce bărbat fericit trebue că a fost Burko, care putea zice: Indată ce intru sub acoperişul meŭ, mĕ părăseşte orĭ-ce grijă!

CC-0. Babeş-Bolyai University Cluj

Aceasta o poate zice însă un bărbat numaĭ dacă femeia luĭ îĭ este o adevĕrată soaţă. Nu trebue să fie ea o copie a persoaneĭ sale, — un bărbat tocmaĭ aşa n'are lipsă de-o femeie care joacă pe bărbatul, precum o femeie adevĕrată n'are lipsă de un bărbat efeminat — nu trebue ca ea să împarţă cu el lucrările sale, ci trebue să arate numaĭ simpatie pentru ele, simpatie ce isvoreşte din iubirea eĭ către el. — Intre alţiĭ Helps zice: Dacă aş voi aşa în grabă să daŭ o dovadă despre bunătatea luĭ Dumnezeŭ faţă cu noĭ, aş numi maĭ întâiŭ minunată deosebire între bărbat şi femeie, pe care se întemeiază viaţa lor comună, cea maĭ mângâietoare şi întăritoare.

Dar deşi nicĭ un bărbat nu iubesce pe o femeie pentru mintea eĭ, ci numaĭ pentru însuşirile inimeĭ eĭ, totuşĭ şi mintea eĭ trebuesce să fie cultivată. Tot aşa de neapărată ca deosebirea de caractere, este conglăsuirea părerilor şi a simţimintelor.

Puţinĭ oamenĭ aŭ scris atât de înţelept asupra căsătorieĭ ca Henry Taylor. Ceea ce a scris el despre influenţa căsătorieĭ asupra activităţiĭ roditoare a bărbatuluĭ de stat, se poate zice şi faţă cu activitatea tuturor claselor. Taylor zice, că adevĕrata femeie se va sili din rĕsputerĭ de a face ca casa să fie un loc de repaus şi de linişte pentru bărbat. Spre scopul acesta, ea trebue să aibă atâta minte ca după putinţă să nu turbure voia bărbatuluĭ cu necazurile caseĭ. Ea trebue să caute a plăcea ochilor şi gustuluĭ bărbatuluĭ; gustul — cel spiritual ca şi cel trupesc — are o adâncă înrâurinţă asupra tuturor bărbaţilor — fără el nu e iubire şi o casă fără iubire nu poate avea un loc de pausă pentru o viaţă plină de grijĭ şi de iritaţiunĭ. Bărbatul face maĭ bine, dacă se uită maĭ mult la aceea, că femeia ce şĭ-o alege să aibă minte ageră şi inimă veselă, de cât talente spirituale, strălucite; maĭ bună este o fire blândă iubitoare, de cât o fire pătimaşe, care nu-ĭ dă pace.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

DIDACTICA MAGNA

DE

AMOS COMENIUS

Tradusă în românește de

PETRU GÂRBOVICEANU

19. *Şcolariĭ trebue să citească pe Terent, Plaut şi alţi, cel puţin pentru stil.* La aceasta rĕspund: 1) Voim noĭ să introducem pe copiiĭ noştri să vorbească ca în cârciumĭ· cafenele şi alte locale de acest fel? Căcĭ unde pot să conducă tinerimea un Terenţ, un Plaut, un Catul, un Ovid etc., de cât în asemenea localurĭ necuviincioase? Şi ce oferă eĭ observaţiuniĭ de cât glume, necuviinţe, înşeiătoriĭ şi alte asemenea lucrurĭ de la care ochiĭ şi urechile creştinilor trebue să se îndepărteze, chiar dacă li se prezintă numaĭ din întîmplare? Credem noĭ oare că omul în sine nu e destul de conrupt şi de aceea să i se ofere din afară fel de fel de mijloace imorale, ca să se poată conrupe cu intenţiune? *Se zice: nu totul e rĕŭ în aceĭ scriitorĭ.* Rĕspund: rĕul se prinde însă maĭ uşor şi a trimite tinerimea acolo unde rĕul e amestecat cu binele, e un ce periculos. Aceĭ, care voesc să răpească viaţa cuiva, nu-ĭ daŭ otravă simplă, căcĭ nu pot aceasta. ci o amestecă cu mâncărĭ şi bĕuturĭ escelente. Şi totuşĭ otrava îşĭ face efectul şi distruge pe aceĭ care aŭ luat'o. Tot ast-fel procedează şi acel vechiŭ omorîtor de oamenĭ, care dacă vrea să distrugă pe cine-va, 'şĭ amestecă otrava sa diabolică şi o îndulceşte cu zahărul linguşirilor ingenioase ale cuvêntăriĭ şi poesiĭ. Şi noĭ care ştim aceasta să nu-ĭ înlăturăm tot aparatul? Se va zice încă: *Nu toţĭ sunt imoralĭ. Cicerone, Virgiliu, Oraţiu şi alţiĭ sunt serioşĭ şi cu totul moralĭ.* Rĕspund: Totuşĭ şi eĭ sunt păgânĭ orbĭ, căcĭ indepărtează inimele cititorilor de la adevĕratul

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dzeŭ la zeĭ și zeițe (ca Joe, Marte, Neptum, Venera, Fortuna și alte zeități inventate). D-zeŭ a zis însă poporulnĭ sĕŭ: «*Numele zeilor să nu amintiți și să nu se audă din gura voastră.*» (II Moise 23, 13). Căcĭ ce chaos de opiniunĭ contradictoriĭ și superstițioase, de pofte lumeștĭ nu se află la eĭ! Cu un alt-fel de spirit însuflețesc eĭ pe școlarĭ, de cum e spiritul luĭ Cristos. Cristos învață abnegațiunnea de sine, eĭ însă iubirea de sine; Cristos îndeamnă la umilință, eĭ din contra la aroganță; Cristos caută pe ceĭ bunĭ la suflet, eĭ 'ĭ sălbăticesc; Cristos recomandă simplitatea porumbeluluĭ, eĭ oferă arta vicleniei în miĭ de chipurĭ. Cristos consiliază modestia, eĭ năvălesc cu glume. Cristos iubește pe credincioșĭ. eĭ se arată ca neîncrezătorĭ, limbuțĭ și încăpățînațĭ. Și spre a încheea cu câte-va cuvinte apostolice: «*Ce unire e între lumină și întuneric? Saŭ ce potrivire are Cristos cu Belial? Saŭ ce parte are credinciosul cu necredinciosul?*» (2 Corint. 6, 15). Foarte frumos se exprimă și Erasm (în ale sale cuvîntărĭ figurate): *Albinele evită florile vestejite, tot așa și scrierea cu un conținut putred nu trebue atinsă.* Si maĭ departe: *după mine e foarte sigur de a dormi în trifoiŭ, fiind-că acolo nu se află șerpiĭ, tot așa să se ocupe cine-va cu scrierĭ în care n'are să găsească otravă.*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

20. *Afară de aceasta, ce avantagii presintă acei scriitorĭ profanĭ față de ceĭ sfințĭ ai noștri? Pricep numaĭ eĭ oare să presinte eleganță în espresiunĭ?* Cel maĭ perfect maestru al vorbiriĭ e acel, care a plantat'o; sf. Spirit, ale căruĭ vorbe sunt maĭ dulcĭ ca mierea, maĭ pătrunzĕtoare ca o sabie ascuțită, maĭ bogată în efecte ca focul ce topește metalele și maĭ grea ca ciocanul care sfărîmă stâncĭ după cum știŭ și anunță sfințiĭ luĭ D-zeŭ. *Narează oare numaĭ păganiĭ istoriĭ remarcabile?* Cartea noastră sfîntă e plină de istoriĭ mult maĭ ade-

vĕrate şi admirabile. *Se află numaĭ la eĭ tropĭ, figurĭ, alusiunĭ, alegoriĭ, rîsete şi zicĕtorĭ?* Punctul culminant al lor se află totuşĭ la noĭ. *Bolnavă trebue să fie mintea aceluia* care preferă apele de la Damasc, Amana şi Farfar, Iordanuluĭ şi apelor luĭ Israel (2 Cartea Reg. 5, 12). *Intunecat trebue să fie ochiul aceluia* căruia Olimpul, Eliconul şi Parnasul i oferă o maĭ plăcută privire de cât Sinai, Sionul, Ermonul, Tabanul şi Muntele Măslinelor. *Surdă trebue să fie urechea aceluia,* căruĭ 'ĭ sună maĭ bine lira luĭ Orfeu, Omer şi Virgiliu. de cât chitara luĭ David. *Corupt trebue să fie gustul aceluia* căruĭ 'ĭ place maĭ mult Nectarul şi Ambrosia poetică,. de cât adevĕrata mană cerească şi isvoarele luĭ Israeli Peversă e inima aceluia căruĭ numele zeilor, zeiţelor şmuselor 'ĭ procură maĭ mare plăcere de cât numele adorabil al luĭ D-zeŭ, al luĭ Cristos şi al diferitelor binefacerĭ ale sf. Spirit. Oarbă trebue să fie acea speranţă care se plimbă maĭ ales prin câmpiile Eliseuluĭ de cât prin grădinele paradisuluĭ. Căcĭ acolo totul e numaĭ un mit, o umbră a adevĕruluĭ, iar aicĭ totul e fapt, adevĕrul însuşĭ.

21. *Să presupunem că se află la eĭ diferite cuvîntărĭ alese pe care le-am putea întrebuinţa şi anume espresiunĭ frumoase, zicătorĭ şi observaţiunĭ morale asupra vieţiĭ.* Si pentru aceasta ar trebui să trimitem pe copiĭ la eĭ? *Nu e permis de a despoia pe Egiptenĭ şi a'ĭ desbrăca de ornamentele lor? Aceasta e permis şi auume după porunca luĭ D-zeŭ.* (II Moisi 3, 22). Căcĭ cu drept se cuvine bisericiĭ toată posesiunea păgânilor. Aşa dar, e necesar, zicĭ tu, ca să mergem să ni-o însuşim. Respund: Manase şi Efraim, care aŭ trebuit să cucerească pentru Ismail ţara păgânilor, aŭ plecat înarmaţĭ, dar numaĭ bărbaţiĭ, lăsând acasă femeile şi copiĭ la loc sigur (Iosua 1, 14). Acelaş lucru să-l facem şi noĭ. Să desarmăm şi noĭ pe scriitoriĭ păgânĭ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

dar numaĭ noĭ bărbațiĭ carĭ suntem tarĭ și solizĭ în cultură, judecată și pietatea creștină; tinerimea însă să n'o espunem la asemenea pericol. Căcĭ ce s'ar întîmpla dacă tinerimea noastră ar fi ucisă, rănită saŭ captivată de eĭ? *Exemple triste avem destule și anume câțĭ n'aŭ fost răpițĭ* de la Cristos de către Filosofia păgânilor și pe câțĭ nu i-a aruncat în ateism. Cel maĭ sigur lucru ar fi ca să trimitem bărbațĭ bine înarmațĭ care să le răpească aurul și argintul și să-l împarță între moștenitoriĭ domnuluĭ. *O! darear domnul D-zeŭ, ca să deștepte spiritele eroice, care să adune toate frumusețile din acea câmpie pustie și să le semene cu plăcere în grădinele Filosofieĭ creștine, ca ast-fel să nu maĭ rămână nimic de dorit la eĭ.*

22. Dacă ar fi în fine ca să se permită citirea scrierilor unuĭa saŭ altuia din păgânĭ, apoĭ aceștia n'ar putea fi de cât un *Seneca*, *Epictet*, *Platone* saŭ alțĭ asemenea propoveduitorĭ aĭ virtuților și buneĭ cuviințe și la care se găsesc maĭ puține erorĭ și opiniunĭ superstițioase. Acesta a fost sfatul mareluĭ Erasm care a îndemnat ca tinerimea creștină să fie crescută în sf. scriptură și a adăogat în fine: *că dacă e ca să se ocupe și cu scrierĭ profane, atuncĭ sfătuește să se ocupe cu acelea, care sunt rude maĭ de aproape cu scrierile sfinte.* Insă și în acest caz numaĭ atuncĭ să se permită tinerimeĭ, când s'a observat că inimile eĭ sunt pătrunse de adevărurile creștinismuluĭ și numaĭ după ce scrierile s'aŭ curățit maĭ înainte, adică după ce s'aŭ înlătúrat numele zeilor și tot ce e superstîțiune. Căcĭ numaĭ cu condițiunea a permis D-zeŭ că să ia Ebreiĭ fete păgâne ca femeĭ, după ce li s'a tăiat părul și unghiile (V Moise 21, 12). Așa dar, spre a fi înțeles bine, eŭ nu opresc scrierile păgânești în general, *căcĭ cunosc foarte bine privilegiul ceresc cu ajutorul căruia Cristos a înnarmat pe aĭ sĕĭ credincioșĭ spre a putea lua șerpĭ*

şi otravă fără să fie vătămaţĭ. (Marcu 16, 18); ci vreaŭ numaĭ să iaŭ măsurĭ şi vĕ rog şi vĕ conjur, să nu se arunce şerpĭ înaintea copiilor luĭ D-zeŭ, carĭ sunt incă slabĭ în credinţă şi să nu li se ofere ocaziune de a lua otravă. *Căcĭ spiritul luĭ Cristos a zis că cu laptele cuvêntuluĭ luĭ D-zeŭ să se nutrească copiĭ luĭ D-zeŭ.* (1 Petru 2, 2; 2 Timot. 3, 15).

23. Insă aceĭ care cu neprevedere apără cauza sataneĭ contra luĭ Cristos, afirmă «*că scrierile sf. scripturĭ sunt prea grele pentru tinerime şi de aceea să li se ofere alte scrierĭ, până ce li s'a desvoltat judecata.*» Rĕspund: Aşa vorbesc numaĭ rătăciţiĭ carĭ nu cunosc nicĭ scriptura, nicĭ judecata luĭ D-zeŭ, după cum voiŭ proba. *Maĭ întâiŭ* e cunoscută istoria despre renumitul *Timoteu Musicantul*, care, de câte orĭ i se presenta un noŭ şcolar, avea obĭceiŭ de a'l întreba maĭ înainte dacă nu cum-va a maĭ luat lecţiunĭ de la un alt profesor. Dacă i se rĕspundea negativ, atuncĭ îl primea pentru un onorariu maĭ mic, dacă din contra i se rĕspundea afirmativ, atuncĭ 'ĭ îndoia preţul, aducênd ca motiv că instrucţiunea unor asemenea şcolarĭ îl costă îndoită muncă, căcĭ pe de o parte trebue să-ĭ învеţe de a uita aceea ce a învĕţat greşit, iar pe de altă parte să'ĭ învеţe ădevĕrata artă. Şi de oare-ce în Isus Cristos posedăm pe învĕţătorul şi maestrul anunţat întreguluĭ neam omenesc şi afară de care nu trebue să maĭ căutăm un altul (Mat. 17, 5; 23, 8) şi care a zis. *lăsaţĭ copiiĭ să vină la mine şi nu-ĭ opriţĭ* (Marcu 10, 14), maĭ trebue să continuăm spre a-ĭ conduce contra voinţeĭ sale către un altul? Ne temem cum-va că Cristos nu are nimic de facut şi că'ĭ instrueşte foarte uşor in moravurile sale şi de aceea vrem să-ĭ conducem maĭ întâiŭ în institute streine, icĭ şi colea, saŭ după cum am maĭ zis prin cârciumĭ şi cafenele saŭ alte asemenea localităţĭ şi după ce s'aŭ conrupt atuncĭ să-ĭ presentăm

BCU Cluj / Central University Library Cluj

luĭ Cristos spre a și-ĭ forma pentru sine?! Insă cine ar fi servită maĭ rĕŭ de cât nenorocita de tinerime, care nu e vinovată întru nimica la aceasta? Căcĭ ea va trebui să lupte întreaga viață pentru a uita aceea ce i s'a inspirat în prima etate, saŭ va fi înlăturată de Cristos și încredințată diavoluluĭ spre a fi instruită maĭ departe. Ceea ce e consacrat luĭ Moloch să nu fie o oroare pentru D-zeŭ? Aceasta e un ce îngrozitor însă prea adevĕrat. *In numele luĭ D-zeŭ, vĕ rbg, ca autoritățile creștine și conducĕtoriĭ bisericeĭ să îngrijească cu seriositate ca tinerimea creștină născută în Cristos și sfințită prin botez, să nu maĭ fie sacrificată de acum înainte luĭ Moloch.*

24. E greșită afirmațiunea *că scriptura e prea grea pentru priceperea copiilor.* N'a știut oare D-zeŭ să 'și acomodeze cuvîntul sĕŭ priceperei noastre? (V Moise, 31. 11, 12, 13). Nu mărturisește *David, că legea domnuluĭ oferă copiilor înțelepciune?* (Psalm 19, 8) Nu zice *Petru, că cuvîntul luĭ D-zeŭ e lapte dat pentru copiĭ de curînd născuțĭ aĭ luĭ D-zeŭ, ca să crească și să se întărească prin el?* (1 Petru 2, 2). Vedeți că cuvêntul luĭ Dumnezeŭ e lapte, un nutriment în adevĕr delicat, dulce și sănătos pentru copiĭ de curând născuțĭ aĭ luĭ D-zeŭ! Așa dar, pentru ce să contrazicem pe D-zeŭ, fiind-că învĕțătura păgânească din contra e un nutriment vîrtos care cere dinți și pe care'l dărîmă încă! De aceea cheamă sf. Spirit prin David, pe copiĭ în a sa scoală: «*Veniți copiĭ, ascultați-mĕ, temerea de dênsul vĕ voiŭ învĕța*». (Psalm 34. 12).

25. In fine mărturisesc, *că se află în scriptură aprofundimĭ* în care se îneacă elefanți și meiĭ înoată, după cum se esprimă foarte frumos Augustin atuncĭ când vrea să facă deosebire între înțelepțiĭ lumeĭ, care se reped cu multă îndrăsneală asupra scripturei și între copiiĭ luĭ Cristos, care se prezintă cu un spirit ple-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

cat și docil. *Și de ce e necesar să pătrundă cine-va indată în aprofundimĭ? Se poate înainta treptat.* Maĭ întâiŭ să se învețe elementele coprinse în *Catechism*, după aceea istoriĭ biblice, sentințe morale și alte asemenea, ce nu întrec puterea lor de pricepere, ci din contra 'ĭ prepară de a pricepe altele maĭ grele. In fine vor fi în stare să pătrundă secretele credinţeĭ. Ast-fel aceĭ carĭ sunt instruiţĭ din copilărie în sf. scriptură vor fi feriţĭ de tentațiunile lumeștĭ și vor deveni înțelepţĭ spre fericire prin credință, care e în Isus Cristos. (2 Timot. 3, 15). Căcĭ pentru aceĭ carĭ sunt devotaţĭ luĭ D-zeŭ, staŭ la picioarele luĭ Cristos și 'și țin urechea aplecată la înțelepciunea ce vine de sus, nu e alt-fel posibil de cât să primească spiritul grațieĭ spre a aprinde în el lumina adevărateĭ cunoștințe și a'ĭ arăta în lumină clară calea mântuireĭ.

26. Vreau să tac asupra faptuluĭ *că aceĭ scriitorĭ pe carĭ vor să'ĭ presinte tinerimeĭ creștine în locul scriptureĭ* (ca Terent, Virgiliu, Cicerone, etc.) *sunt tot așa de greĭ și nepotriviţĭ pentru priceperea copiilor.* Căcĭ eĭ n'aŭ scris pentru copiĭ, ci pentru bărbaţĭ cu mintea coaptă, care se mișcă pe tribuna vieţiĭ. Așa dar, eĭ nu sunt de nicĭ un folos pentru alţiĭ, după cum se poate pricepe de la sine. Bine înțeles, că un om în vêrstă va câștiga din citirea uneĭ singure opere a luĭ Cicerone, maĭ mult de cât dacă un copil ar voi să 'ĭ învețe pe din afară toate ale sale scrierĭ. De ce nu se reservă prin urmare pentru un timp maĭ potrivit spre a le putea fi de folos, dacă pot aduce în genere vre-un folos? Aceea ce am zis eŭ, are nevoe de o matură reflecţiune și anume *că în scolile creștine trebue să se formeze cetățenĭ pentru Cer, iar nu pentru lume și de aceea să li se dea ast-fel de învĕtătorĭ, care le predaŭ maĭ mult cele cerestĭ, de cât cele pământeștĭ, maĭ mult cele sfinte, de cât cele lumeștĭ.*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

27. **(Concluziune).** Aşa dar, conchidem cu cuvintele îngeruluĭ: «*Nu poate să existe opera uneĭ case omeneştĭ în locul unde începe să se arate oraşul Atot puternicutuĭ*» (4 Ezdra 10, 54) Şi fiind-că Domnul vrea *ca să ne numim arborĭ aĭ dreptăţiĭ, sădire a Laĭ spre a se lăuda* (Isaia 61, 3), de aceea nu e necesar *ca copiĭ noştri să fie elevĭ aĭ uneĭ şcolĭ aristoteliene, platoniene saŭ terenţiene.* In alt loc judecata e deja pronunţată · «*Orĭ-ce plantă, pe care n'a plantat'o, Părintele meŭ cel ceresc se va desrădăcina*» (Mat. 15, 13). Aşa dar, înfricoşază-te de a maĭ cârti şi a te ridica contra cunoştinţeĭ luĭ D-zeŭ (2 Corint. 10, 5). (Va urma)

FEMEEA IN SECOLUL AL 20LEA

Ni se comunică o lucrare foarte importantă a d-luĭ Iules Simon, al căriĭ titlu este: «La femme du vingtième siècle».

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Autorul maĭ întâĭ descrie trecutul instrucţiuniĭ femei în Franţa; reaminteşte, cum statul nu s'a ocupat până în zilele maĭ recente de cultura femeiĭ, încredinţându-se familiilor, confesiunilor şi diferitelor societăţĭ această obligaţiune. La a. 1833, când s'a hotărît prin lege obligativitatea învĕţămîntuluĭ la băeţĭ, despre fete nicĭ n'a fost vorbă.

Cetăţeniĭ de categoria a 3-a aŭ introdus adevărata creştere naţională şi de la eĭ s'a întins şi cultivat la toate clasele societăţiĭ de-o potrivă băeţĭ şi fete într'atâta, în cât astăzĭ fetelor franceze nu numaĭ şcoalele primare, dar şcoalele secundare şi normale, ba încă şi şcoalele superioare le staŭ deschise.

Jules Simon cunoaşte cu mult maĭ bine valoarea instrucţiuniĭ şi ştiinţeĭ de cât să fie contrar învĕţăriĭ fetelor în şcoalele maĭ înalte. Intr'o privinţă însă e în-

grijurat de străformarea cea repede a timpului prezinte faţă cu spiritul sĕŭ. Se teme, ca emanciparea atât de grăbită a femeilor le va face să-şĭ uite de adevĕrata lor menire, adică ca în prima linie să fie femeĭ şi mume.

Recunoaşte că femeia are drept la viaţa ştiinţifică şi intelectuală; că nu fie-cării femeĭ i se dă ocasiunea de a se căsători când şi cu cine-ĭ place, saŭ dacă să şi căsătoreşte poate deveni vĕduvă şi înconjurată de copiĭ; de-acea femeia trebueşte perfecţionată în a-şĭ şti câştiga pâinea cu uşurinţă şi în mod cinstit.

Femeia în primul loc e acomodabilă ca învĕţătoare, pentru-că în privinţa aceasta prin sîrguinţa şi consacrarea sa, întrece pe bărbat. Va veni timpul — zice Jules Simon — când femeia va avea un rol şi maĭ însemnat nu numaĭ în şcoala primară de fete, dar chiar şi în cea de băeţĭ.

La oficiile de poşte şi telegraf din ce în ce se aplică maĭ mult femeĭ şi probabil că şi aicea îşĭ vor câştiga teren, pentru-că prin plăcerea ce o aŭ în privinţa ordiniĭ şi curăţenieĭ cu deosebire, se fac capabile de orĭ ce funcţie; — preste tot, unde nu se recere atâta putere fisică, ci maĭ multă dibăcie şi delicateţă, cel maĭ bun serviciu îl pot face femeile.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

In Statele-Unite, deja la toate funcţiunile se găsesc femeĭ; pentru ce nu s'ar putea întêmpla aceasta şi la noĭ? întreabă autorul.

După Jules Simon, multe sunt ocupaţiunile, unde femeile şĭ-ar afla locul potrivit, dar pe carĭ se vede că dînsele le uită cu desĕvêrşire; aşa d. e. funcţiunea de farmaciste, etc.

Câte femeĭ nu sunt provĕzute cu diplomă de învĕţătoare şi nu-şĭ pot găsi ocupaţiune, pe când farmacia li-ar putea asigura posiţiunea. Cu regret observă că multe femeĭ se angajază la ocupaţiunĭ, carĭ nu sunt câtuşĭ de puţin pentru ele.

El consideră ca o utopie a vedea pe femeie funcţionând în calitate de advocat saŭ judecător. Nicĭ femeiĭ medie nu i se arată amic; pentru că de şi recunoaşte că femeia în privinţa aceasta în anumite cazurĭ se poate distinge, dar în unele, d. e. a fi un chirurg bun, nicĭ odată nu se poate, fiind-că n'are fisicul necesar. Apoĭ în ceea ce priveşte exerciţiul funcţiuniĭ de medic al femeiĭ, acela numaĭ la anumite cazurĭ speciale se poate restrînge; bărbaţiĭ cu anevoe s'ar încredinţa curiĭ lor şi femeile chiar se încredinţează cu mult maĭ bine cercetăriĭ medicilor bărbaţi.

Adevĕrata egalitate dintre bărbat şi femeie—zice dînsul—nu constă din acea ca femeia să lucreze întocmaĭ precum lucrează şi bărbatul; femeiĭ trebue să i se asigure numaĭ acele cercurĭ de activitate ce natura lor însăşĭ le atribue şi la a căror îndeplinire aŭ o adevĕrată destoinicie.

Ast-fel femeile fără grije pot abuza de anumite ocupaţiunĭ, cum ar fi d. e. politica; pentru că într'adevĕr, cine ar dori ca femeia să fie consilier comunal saŭ deputat? Dînsele se pot mulţumi cu împrejurarea aceea ca de şi indirect, totuşi aŭ destulă trecere în politică.

Jules Simon zice că în specialităţile femeeştĭ, femeia politică este cea maĭ periculoasă. In întreaga sa lucrare însă năzueşte foarte mult a face atente pe femeile secluluĭ al 20-lea, ca să fie femeĭ, adică să fie centrul căminuluĭ—al familieĭ, unind pe toţĭ membriĭ familieĭ într'o iubire reciprocă adevĕrată.

Vocaţiunea naturală, adevĕratul destin şi splendoarea femeiĭ este, ca să fie fată, soră, soţie, mamă şi bunică. Femeia care şĭ-a împlinit acest rol, în adevĕr a trăit şi a lucrat în un mod pe cât de sfînt, pe atâta şi de folositor.

Femeia este spiritul de viaţă al caseĭ (familiei); prin dînsa toate pornesc spre înflorire şi învoioşire, şi toate

sunt fericite. Alungaţĭ femeia de la casă saŭ rĕstrîngeţi-ĭ numaĭ cercul sĕŭ de activitate în familie şi veţĭ vedea că membrilor aceleĭ familiĭ le lipseşte magnetul ce-ĭ atrăgea uniĭ spre alţiĭ, le lipseşte lanţul iubiriĭ şi ordiniĭ ce-ĭ încatena.

Femeia este soţul bărbatuluĭ, care nu numaĭ conduce în cea maĭ mare regulă gospodăria, ci tot odată îĭ întinde adevĕrate bucuriĭ şi plăceri morale; apoĭ maĭ presus de toate, dînsa este adevĕrată educatrice a copiilor sĕĭ pe care nicĭ tatăl şi nicĭ învĕţătorul nu sunt capabilĭ s'o înlocuiască, dînsa imprimă în inima copiilor acele sentimente, carĭ rĕmân încopciate de viaţă până la ultima respirare.

Igen.

Bucurescĭ, Aprilie 1892.

PUĬ DE LEĬ SAŬ CATECHISM DE PATRIOTISM

Iată un catechism de românism. Da, avem un asemenea fruct, care cuprinde aşa mĭez că mâncându-l orĭ-ce strein ar deveni român de inimă. Numaĭ să nu se aştepte nimenĭ a găsi aci întrebărĭ şi rĕspunsurĭ ca în unele cărţĭ de şcoală, ci să ştie că aci va găsi esenţă de românism, hrană pentru inima orĭ-căruĭ patriot român. Auziţĭ numaĭ:

„E mică ceata noastră! la zece miĭ stăm noĭ!...
„Dar... oţeliţĭ în lupte, în foc şi în nevoĭ.
„Pe ist sultan de groază, trufaş, cuceritor
„Să-l învĕţăm să ştie că, cel maĭ mic popor:
„Cât timp virtute are şi 'ncredere în sine,
„Cât dorul libertăţiĭ îĭ stă în pĭept şi 'n vine,
„Cât vrednic ni se luptă să-şĭ sprijinească dreptul,
„Abate-va acela orĭ-ce puhoiŭ cu pĭeptul!
„Căcĭ nu în numĕr şade virtute şi putere.
„Ci în credinţa tare, în neclintita vrere,

„In dragostea fĭerbinte de vatră și moșie,
„In dorul vitejieĭ, în dreapta bărbăție.
„Cu arme ca acestea străbuniĭ aŭ sfărmat
„Pe multe limbĭ în veacurĭ și neamul ne-aŭ păstrat.
„Cu arme ca acestea tuna-vom noĭ în luptă
„Și vom goni ordia împrăștiată, ruptă!
„Pe caĭ voinicĭ! și harnic să fulgerăm din spadă...
„Cel ce ne-o sta în cale truncheat, zdrobit să cadă..."

Așa grăește Țepeș, etc.

„Să afle că Românul cel pașnic la cuvînt,
„Din țara sa cea largă va face-un larg mormînt,
„In care îngropa-va orĭ-ce trufaș dușman;
„Să afle că urmașiĭ viteazuluĭ Traian
„Născuțĭ sunt a fi liberĭ și a nu cunoaște sila
„Că 'n vecĭ n'aŭ să se 'nchine la stîrpea luĭ Atila!...

Așa rĕspundea Alexandru Basarab solilor luĭ Carol Robert și toțĭ știm pățania Maghiarilor la trecerea peste munțĭ.

»Și rĕsbuna-voiŭ toată durerea celor fraț̆ĭ.
„Ce gem sub apăsare dincolo de Carpațĭ..."

SCB Cluj / Central University Library Cluj

Asfel se esprimă Mihail din Temișioara care venise în oștirea luĭ Alexandru Basarab spre a-și da viața luptând contra dușmanilor neamuluĭ sĕŭ.

„Haide...
„Sus la Putna cea frumoasă
„Să zidim o mănăstire,
„Să rĕmâe amintire,
„De isbânda asta mare,
„Veacurilor viitoare.
„Ca urmașiĭ toțĭ să știe
„*Că le stă cu datorie*
„Dorul fapteĭ creștinesștĭ,
„Paza țăriĭ strămoșesștĭ.
„Și să 'nvețe a iubi
„Și cu drag a pomeni
„Pe bărbațiĭ ce-aŭ păstrat,
„Mult-puțin, ce-aŭ apucat
„De la moșĭ
„De la strămoșĭ.

Așa glăsuia Stefan după ce bătuse pe Tătarĭ la Hotin.

Iată asfel de învĕţăturĭ patriotice cuprinde de la început și până la sfârșit cartea „**Puĭ de leĭ**“ a D-luĭ Nenițescu, de acea am numit-o *catechismul de românism*. Nu putem îndestul recomanda această comoară nepreţuită, scrisă într'o limbă curată și versurĭ facile. **E. B.**

CONVORBIRI PEDAGOGICE

INTRE UN REVIZOR ȘCOLAR ȘI UN INVĔȚĂTOR

Scopul educaţiuniĭ și clasificarea ştiinţelor.

D-le Revisor, nu vĕ puteţĭ închipui nerăbdarea ce aveam de a maĭ putea convorbi cu D-v. asupra cestiunilor pedagogice. Nicĭodată nu mi s'a părut un timp maĭ lung ca de la despărţirea noastră până acum.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Revizorul. Aceasta probează că eştĭ însufleţit de dorinţa de a *te dumiri* asupra lucrurilor ce-ţĭ sînt cunoscute din scoală. In adevĕr, de rândul trecut am vĕzut că D-ta cunoşteaĭ aproape toate cestiunile atinse, numaĭ că asupra unora din ele aveaĭ oare-carĭ îndoelĭ. Dorinţa aceasta a D-tale de-a-ţĭ pierde timpul cu asfel de lucrurĭ, îmĭ face plăcere să stăm de vorbă împreună.

Invĕţătorul. Nu ştiŭ cu ce să mĕ plătesc de Dv. pentru această bună-voinţă ce-mĭ arătaţi. Recunoştinţa mea va fi neştearsă pentru această binefacere.

Revizorul. Recunoştinţă! Frumoasă vorbă, dar deşartă, căcĭ, în decurs de o jumĕtate veac, de când aud această vorbă, nu m'am învrednicit să primesc recunoştinţa maĭ de la nicĭ o persoană din acelea cărora le-am făcut serviciĭ marĭ de tot, nu ca acesta.

Invĕţătorul. Cât despre mine, D-le Revizor, vĕ rog să mĕ credeţĭ că vorbesc din inimă curată și sinceră.

Revizorul. Eştĭ prea tînĕr ca să-ţĭ cunoştĭ propria-ţĭ inimă. Dar resplata mea este mulţumirea ce simt în acest moment. Să mergem însă înainte.

In conversaţia trecută, am vĕzut că «*pedagogia este ştiinţa şi arta educaţiunii*», ĭar terminând, am menţionat scopul educaţiunii.

Invĕţătorul. Da, la stârşit D-v. aţĭ adaus: «*Scopul educaţiuniĭ este pregătirea omuluĭ pentru viaţa completă, privită din toate puntele de vedere*». Cât de mare este cuprinsul acestor doĕ rânduri! Reflectând asupra scopuluĭ educaţiuniĭ, am înţeles şi maĭ bine importanţa eĭ.

Revizorul. Aşa este. Cu cât cunoştĭ maĭ mult scopul la care tinde o ştiinţă saŭ o artă, cu atât maĭ mult îţĭ daĭ seamă de consideraţia ce ea merită. De aceea cu tot dreptul scrie filantropul Channing că: «cetăţeniĭ carĭ se interesează de aproape cu educaţia poporuluĭ, sînt adevĕraţiĭ binefăcĕtorĭ aĭ patrieĭ lor».

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Invĕţătorul. Asta mi-aduce aminte cuvintele luĭ Michelet ce ne spuneaţĭ tot D-v. într'o conferinţă la universitatea din Bucureştĭ. Mi s'aŭ săpat aşa de adânc în minte următoarele vorbe cu carĭ acel mare scriitor francez admira însemnătatea educaţiuniĭ, când recomandând-o tuturor oamenilor de stat, îĭ întreba şi totodată le respundea asfel: «Care este prima parte a politiceĭ? educaţiunea. — A doa? educaţiunea. — Dar a treia? educaţiunea». Nu este aşa, că aceste cuvinte sînt ale luĭ Michelet?

Revizorul. Da, aşa scrie acest nobil francez şi are mare dreptate, căcĭ cine va face educaţia poporuluĭ va şti face politică înţeleaptă. Dar ĭată ce zice şi pedagogul american, Oraţiŭ Mann: «*Astăzĭ, la noĭ, nimenĭ nu este demn de a purta titlul onorat de om de Stat, dacă educaţiunea practică a poporuluĭ nu ocupă locul întâiŭ în programul sĕŭ de administraţie.*»

Invĕţătorul. Va să zică Americanii sînt foarte înaintaţĭ şi pe acest tărâm. Eŭ credeam că eĭ sînt numaĭ meseriaşĭ bunĭ, nu şi pedagogĭ distinşĭ.

Revizorul. Din contră. Cauza că eĭ aŭ înaintat aşa de repede, este că educaţiunea ocupă acolo locul de onoare în fruntea tuturor celorlalte ramurĭ ale activităţiĭ omeneştĭ. Familia, scoala, societatea şi guvernul se preocupă maĭ mult şi maĭ mult de educaţiune de cât de orĭce altă afacere.

Invĕţătorul. Acum înţeleg eŭ şi maĭ bine, pentru ce revista pedagogică «*Lumină pentru toţĭ*», are ca devize: «Familia şi scoala trebue să lucreze împreună la educaţia copiilor». — «Scoala este arma viitoruluĭ», şi altele multe de felul acesta.

Revizorul. Se vede că n'aĭ citit de la început acea revistă, căcĭ altfel aĭ fi aflat esplicarea tuturor devizelor eĭ. Dar să ne întoarcem de unde am plecat. — Am zis că scopul educaţiuniĭ este de a prepara pe om pentru viaţă. Această definiţie a scopuluĭ educaţiuniĭ o ştiŭ de la englezul Herbert Spencer şi mi se pare că este cea maĭ nimerită dintre toate celelalte definiţiunĭ. In adevĕr, un pedagog religios îţĭ spune că scopul educaţiuniĭ este să prepare pe oamenĭ pentru raiul ceresc; un Licurg, un organizator militar, îţĭ spune ca să formeze bunĭ soldaţĭ; un partizan al despotismuluĭ să-ĭ învețe a fi supuşĭ, ascultătorĭ; ĭar un democrat să formeze bunĭ cetăţenĭ, etc. Precum vezĭ, aceste definiţiunĭ sînt unilaterale, aŭ în vedere o singură direcţie, nicĭ una din ele nu priveşte pe om întreg ca fiinţă vie, morală şi liberă, pe când H. Spencer îmbrăţişează pe omul întreg, când zice că *scopul educaţiuniĭ este prepararea omuluĭ pentru viaţa completă.*

Invĕţătorul. Mare cap a avut englezul Spencer. In adevĕr, zicênd că educaţia trebue să pregătească pe om pentru viaţa întreagă, completă, el a nemerit-o maĭ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

bine de căt orĭcine; căcĭ o asemenea educaţiune nu 'mpĭedică pe nimenĭ a se ocupa cu cele religioase, cu mĭlitărĭa saŭ a fi bun cetăţean.

Revizorul. Aşa este, aĭ dreptate că educaţiunea aşa cum a înţeles-o Spencer şi cum trebueşte s'o înţelegem şi noĭ, se ocupă cu omul să-l facă adevĕrat om, adică ca corpul luĭ să fie sănătos, ager şi preparat a putea suporta tot ce va întîmpina în cursul vĭeţiĭ; ca spiritul, mintea, inima, simţurile şi simţimintele luĭ să fie de o potrivă cultivate, aşa ca una să nu fie prea desvoltată în paguba celorlalte; ca omul să fie preparat a putea face faţă tuturor împrejurărilor în carĭ s'ar afla în decursul vieţiĭ şi în fine ca să fie onest, corect, om de caracter şi cu simţimente umane.

Invĕţătorul. Aşa educaţiune este o adevĕrată perfecţionare a fiinţeĭ omeneştĭ.

Revizorul. Dar cred că nu strică să aduc înseşĭ cuvintele luĭ Herbert Spencer cu carĭ el esplică definiţia dată educaţiuniĭ.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Invĕţătorul. Ce să strice? Din contră, ele vor întipări şi maĭ adânc în sufletul meŭ definiţia dată de el.

Revizorul. «Intrebarea cea maĭ însemnată pentru om este: Cum trebue să vĭeţuească el?» Şi aci nu e vorbă de viaţa materială, ci de vĭaţa întreagă în sensul eĭ cel maĭ complet. Marea problemă ce îmbrăţişează pe toate celelalte, este aceasta: Care este adevĕrata linie de purtare ce trebue să urmeze omul în toate stările şi împrejurările vĭeţiĭ? Cum să-şĭ îngrijească de corp? Cum să dirijeze inteligenţa? Cum să-şĭ conducă afacerile? Cum să-şi crească copiiĭ? Cum să-şĭ împlinească datoriile de cetăţean? In fine, cum trebuesc folosite toate mijloacele de fericire ce natura a dat omuluĭ? Care este cea maĭ bună întrebuinţare a tuturor facultăţilor noastre pentru binele noastru şi al aproapeluĭ? In fine, cum va trăi omul o vĭaţă completă? Iacă, ăsta este

lucrul principal neapărat trebuincios ce trebue să ştim noĭ şi care trebue să ne învețe educaţiunea. *Prepararea pentru viaţa completă*, ĭată scopul educaţiunii; şi singurul mod de a judeca drept un sistem de educaţiune, este să vedem întru cât el îndeplineşte acest scop». Asfel se esprimă H. Spencer.

Invĕţătorul. Fie, D-le Revizor, că adâncă învĕţătură a maĭ avut şi englezul H. Spencer!

Revizorul. Este adevĕrat că nimenĭ n'a pătruns cestiunea aceasta aşa de adânc ca dînsul: fiecare o privia dintr'un singur punt de vedere, pe când dînsul a îmbrăţişat-o în întregul eĭ, din toate puntele de vedere. Spre a se ajunge însă acest mare scop al educaţiuniĭ avem nevoe de prea multă învĕţătură, dar vĭaţa omuluĭ nefiind destul de lungă spre a învĕţa totul, urmează să se înceapă cu învĕţăturile carĭ sînt maĭ însemnate.

Invĕţătorul. Eĭ vezĭ, aci e aci: cine va putea şti carĭ sînt ştiinţele cele maĭ însemnate?

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Revizorul. Să nu crezĭ că această alegere este aşa de grea, precum ţi se pare. N'aĭ de cât să reflectezĭ asupra aceleĭ părţĭ a fiinţeĭ omeneştĭ de care atârnă funcţionarea celorlalte părţĭ şi veĭ afla îndată că felul de ştiinţe ce trebue să ocupe primul loc este acela care are în vedere acea parte a fiinţeĭ noastre. Care este dar partea omuluĭ de care atârnă celelalte?

Invĕţătorul. Negreşit că partea cea maĭ însemnată a fiinţeĭ umane este sufletul, spiritul.

Revizorul. Adevĕrat că spiritul este esenţa fiinţeĭ omuluĭ; dar, dacă corpul pierde vĭaţa, moare, saŭ este suferind, poate oare spiritul să-l învĭeze saŭ să-l însănătoşească?

Invĕţătorul. Ba nu. Pentru ca spiritul să poată lua avênt, trebue maĭ întâiŭ să fie corpul sănătos; de acea şi Romaniĭ, străbuniĭ noştri, ziceaŭ că numaĭ într'un

corp sănătos poate locui un spirit sănătos. *Mens sana in corpore sano.*

Revizorul. Vezĭ, aşa este. Decĭ de aci urmează că primele învĕţăturĭ sînt cele relative la corp, cele carĭ ne feresc viaţa de pericolele ce ne ameninţă direct cu moartea; apoĭ trebue să vie învĕţăturile carĭ ne feresc de relele ce ne ameninţă indirect, căcĭ nu este destul să nu murim înainte de vreme, ci trebue ca sănătatea să ne ajute a ne împlini datoriile maĭ întâiŭ către familie şi apoĭ către patrie. Nu este aşa?

Invĕţătorul. Ba da, aşa este, D-le Revizor. Căcĭ, de ce ar fi bun un om bolnăvicios? Viaţa pentru dînsul ar fi o suferinţă şi pentru societate o povară.

Revizorul. Vezĭ, d'aia zice Românul: «*Sănătatea este maĭ bună de cât toate*».

Numaĭ dupe ce omul a dobândit în teorie şi în practică, şi maĭ mult în practică, cunoştinţele cari-l pot feri de moarte timpurie şi cari-ĭ asigură sănătatea, numaĭ după ce omul a ajuns în stare a-şĭ împlini datoriile către familie şi patrie, numaĭ atuncĭ el trebue să se ocupe cu cea ce-ĭ este folosîtor şi în fine cu cea ce-ĭ este plăcut.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Invĕţătărul. Din cele ce spuserăţĭ D-v., urmează că învĕţăturile se pot împărţi în treĭ marĭ clase: *întâiŭ* cele ce privesc viaţa, sănătatea, corpul omuluĭ; al *doilea* învăţăturile carĭ ne învaţă lucrurĭ folositoare şi al *treilea* cele carĭ ne învaţa lucrurĭ plăcute. Cugetând la această împărţire a ştiinţelor, pare că vĕd deschizêndu-se dinainte-mĭ un orizont noŭ, dar necunoscut unde mĕ pierd cu totul.

Revizorul. Când vom vorbi despre aceste treĭ felurĭ de ştiinţe, veĭ vedea că orizontul cel noŭ ţĭ-este cunoscut. In viitoarea convorbire vom începe cu *igiena.* Acum la revedere.

I. D.
Revizorul şcoalelor din judeţul ...

Iarăşĭ substantivul concret şi abstract, fiinţe şi lucrurĭ

In No. 6, anul VII, al acesteĭ reviste s'a publicat un articulaş de D-l V. D., întitulat *„Substartivul concret şi abstract“*, în care se pronunţă contra împărţiriĭ substantivelor în concrete şi abstracte, susţiind că ar fi destul să se zică numaĭ substantive, pentru motivul că substantivele sînt numaĭ numirĭ de fiinţe, de lucrurĭ, de ideĭ, nu sînt înseşĭ acele substanţe; de unde urmează că toate substantivele sînt abstracte şi nicĭ unul nu este concret. — Negreşit că noĭ nu împărtăşim de loc această părere, dar vĕzênd că ea ar putea da loc la discuţiunĭ, am publicat-o. Acum primim un articol cam mare din partea D-luĭ Bălăşel de la Stefăneştĭ (Vâlcea).

D-l Bălăşel împărtăşeşte idea D-luĭ V. D., pronunţându-se şi D-sa contra împărţiriĭ substantivelor, dar este contra motivuluĭ, adus pentru susţinerea acesteĭ opiniunĭ. D-sa nu vrea să admită că substantivele sînt numirĭ de fiinţe, de lucrurĭ, saŭ de ideĭ; ci susţine că substantivele sînt *înseşĭ fiinţele, lucrurile saŭ ideile*, protestând tot odată contra împărţiriĭ fiinţelor în *fiinţe* şi *lucrurĭ*. Să ne ĭerte D-l autor, dar definiţia ce dă substantivelor nu poate fi primită de nimeni, şi, pentru ca să vadă D-sa însuşĭ eroarea ce a comis, o reproducem întocmaĭ... «Ce este în sine vorba *substantiv?* Nu este oare *substanţă, materie?* Şi numele de substantiv nu vine oare de la *substanţă, a fi, a exista,* prin urmare *a fi materie* saŭ orĭce ar fi, dar *este?* Iată, pentru ce eŭ zic că: nu *numele, ci însăşĭ materia, substanţa* orĭcăruĭ substantiv, este substantivul, şi de aci cu un nume general tot ce este materie se numeşte: *substantiv*».

Iată, acestea sînt propriile cuvinte ale D-luĭ Bălăşel. Dacă va reflecta maĭ mult asupra lor, de sigur că va

recunoaşte eroarea cea mare ce a făcut confundând fiinţa cu numele eĭ, substanţa cu substantivul. Dacă se ţinea seamă cel puţin de obiectul gramaticeĭ, nu se putea face această confuzie. In adevĕr, gramatica n'are de a face cu fiinţele, cu substanţa, ci numaĭ cu numirile fiinţelor (substanţeĭ), ale însuşirilor, ale acţiunilor, ale determinărilor, ale raporturilor, etc., în fine ea se ocupă numaĭ cu vorbele; de aceea este bine ca la analiza părţilor de cuvînt, scolariĭ să fie puşĭ a respunde totdauna asfel: «Această *vorbă* e substantiv, pentru că este nume de fiinţă; este substantiv concret, p. că fiinţa (saŭ fiinţele) ce numeşte poate fi cunoscută cu *unul saŭ maĭ multe* [1]) din simţurile noastre; saŭ este subst. abstract, p. că fiinţa ce această vorbă numeşte nu poate fi cunoscută prin nicĭ unul din simţurile noastre, etc.» Tot asfel se va urma şi cu celelalte părţĭ de cuvînt, spuindu-se totdauna că: cutare vorbă este cutare parte de cuvînt, p. că e nume de... (însuşire, acţiune, etc).

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Din definiţia greşită a substantivuluĭ, D-l Bălăşel cade în a doa eroare: «toate substantivele sînt concrete şi nicĭ unul, dar absolut nicĭ unul nu este abstract».

In ce priveşte cestiunea ultimă din articolul D-sale, unde protestează contra împărţiriĭ fiinţelor în *fiinţe* şi *lucrurĭ*, are dreptate în sens propriŭ ştiinţific.

Ne place francheţa D-luĭ Bălăşel, când în cele din urmă termină cu espresiile următoare:

„Aşa ştiuĭ.
„Aşa spuseĭ;
„Cine nu vrea asfel,
„Să ne spună altfel.“

Dar limbagiul este prea energic p'alocurea şi de... scripta manent.

E. B.

---

(1) Aci scolarul va trebui să spună numele simţuluĭ saŭ simţurilor cu carĭ se poate cunoaşte fiinţa cu al căriĭ nume se ocupă.

P. S. — Sper că D-l Bălăşel nu se va supĕra pentru cele scrise aci, cum a făcut un D. Ionescu (Borăşti, Gorj), când criticând aritm. D-luĭ Haret i s'a respuns s'o priceapă întâiŭ şi apoĭ să-ĭ caute petele. Acela şĭ-a dat şterpiciunea creeruluĭ pe faţă supĕrându-se, când a fost invitat (1) să maĭ citească aritmetica D-luĭ Haret.

E. B.

ŞCOALELE RURALE DIN ILFOV

Sacrificiĭ pentru şcoală. O jumĕtate milion pentru localurĭ.

Nicăerĭ în România, judeţul şi comuna nu fac atâtea sacrificiĭ pentru şcoala poporuluĭ, ca în Ilfov.

In adevĕr, n'are cine-va de cât să deschidă bugetul curent al acestuĭ judeţ şi la paginele 7, 8 şi 9 va citi

BCU Cluj / Central University Library Cluj

următoarele :

„Bursa a 12 elevĭ, fiĭ de ţărani, în şcoala de meserii leĭ	6300.00
„Bursa a 12 elevĭ, fiĭ de ţărani, în şcoala normală a societăţiĭ pentru învĕţătura poporuluĭ român	6000.00
„Cărţĭ ce se daŭ premiŭ elevilor din şcoalele rurale ale jud.	3000.00
„Fond pentru terminarea şcoalelor rurale începute în 1891	40574.00
„Fond pentru construcţiĭ de şcoale rurale	20000.00
„Fond pentru egalarea salariilor învĕţ. plătiţĭ de comune	30000.00
„Ajutor de mobilier, plată de chiriĭ la şcoalele comunale fără mijloace	7000.00
„Imprejmuirea de şcolĭ	6000.00
„Plata chirieĭ şi lichidarea datorieĭ la unele şcoale . . .	2357.00
„Subvenţie pentru susţinerea maĭ multor fiĭ de ţărani la mesteşugurĭ	3000.00
„Subvenţie revizoruluĭ şcolar	1200.00
	125.431.00

Adică în total peste una sută douĕ-zecĭ şi cincĭ miĭ de leĭ, anual daţĭ numaĭ pentru şcoala poporuluĭ ru-

(1) De către colaboratorul nostru Al. Bădulescu.

ral, fără să maĭ vorbim de alte burse pentru studiĭ speciale. Comunele contribuesc şi ele pentru şcoală cu o sumă aproape egală cu aceea ce dă judeţul. Urmarea este că nu există învĕţător în acest judeţ care să aibă o plată lunară maĭ mică de 100 leĭ, chiar din aceĭ neplătiţĭ din casa Statuluĭ, ci numaĭ din casa judeţuluĭ şi a comunelor. Şi notaţĭ că sunt unele comune rurale în acest judeţ carĭ aŭ câte doue, treĭ şi chiar patru şcoale. Alăturĭ cu aceştĭ învĕţătorĭ sunt cea maĭ mare parte carĭ primesc lunar cam câte 150 leĭ şi maĭ mult.

Eĭ bine, cu toate aceste sume date din casa judeţutuĭ şi ale comunelor pentru şcoală, consiliul judeţean în sesiunea din Octombre 1891, a votat un împrumut de 500 de miĭ leĭ ca să maĭ facă localurĭ de şcoale prin comunele rurale din Ilfov.

Acest împrumnt s'a făcut după propunerea subsemnatuluĭ. Este drept însă că la această propunere am fost ajutat de D-l Alecu Catargi şi de D-l Gr. Triandafil. De sigur că fără sprijinul acestor doe persoane însemnate n'aş fi reuşit să se voteze un împrumut atât de mare pentru scoalele rurale pentru care judeţul va trebui să plătească pe fiecare an, câte 49,000 de leĭ, timp de 16 anĭ. Acest împrumut s'a votat în unanimitate de consilieriĭ prezenţĭ, la acea şedinţă, deşi uniĭ n'aŭ vĕzut cu ochĭ bunĭ această propunere. Unul a avut chiar curagiul să vorbească contra la început, dar vĕzând în urmă că însuşĭ preşedintele consiliuluĭ, D-l A. C. Catargi, imĭ vine în ajutor sprijinind propunerea mea cu toată căldura, acele persoane n'aŭ maĭ avut ce face, aŭ votat şi dĭnşiĭ pentru, maĭ ales de teama că eŭ am cerut să se treacă în procesul verbal al şedinţeĭ numele consilierilor carĭ vor vota contra spre a-ĭ cunoaşte generaţiunile viitoare.

N'am scris nimic până acum despre aceasta, din cauză că am aşteptat să se aprobe acest împrumut şi de Cor-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

purile legiuitoare. cea ce s'a făcut tocmaĭ în decursul curenteĭ lunĭ Maĭ. Acum se va ţine licitaţie pentru construirea a 44 de scolĭ, dupe planurile aprobate de onor. Minister. Din acestea 43 de scoale vor fi micĭ a 12 miĭ de leĭ, una a 21,000 de leĭ.

Iată dar pentru ce ziceam maĭ sus că nicĭ un judeţ nu face atâtea sacrificiĭ pentru scoala poporuluĭ ca districtul Ilfov. Acum sper că cititoriĭ vor recunoaşte esactitatea acestor cuvinte.

Eniŭ D. Bălteanu.

O CARTE DE PEDAGOGIE

Avem sub ochĭ cartea *Curs de pedagogie teoretică şi practică*, cuprinzênd încă: a) un resumat al istorieĭ pedagogieĭ, după A. Daguet; b) Istoricul şcoalelor române de la 1401 până în zilele noastre, şi c) Maĭ multe lecţiunĭ practice, lucrate după maĭ mulţĭ autorĭ.“

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Foiletând această carte vedem că începe cu istoria pedagogieĭ la popoarele vechĭ, anume la Egipteni, la Chinezĭ şi Japonezĭ, la Indienĭ, Perşĭ şi Ebreĭ, la Romanĭ şi Grecĭ; apoĭ trece prin evul mediŭ la cel modern, unde stăruesţe asupra pedagogilor şi şcoalelor însemnate, cu care ocazie citează şi scrierile pedagogice în româneşte.

In *Istoricul şcoalelor române* începe cu anul 1401 şi menţionează tot ce s'a putut afla relativ la primele şcoale din ţările româneştĭ şi la primele cărţĭ tipărite în limba naţională, numind tot o dată pe primiĭ bărbaţĭ carĭ s'aŭ însemnat pe tărâmul învĕţămîntuluĭ românesc. Nu poate fi inimă română care să nu dorească a cunoaşte asemenea lucrurĭ; de

acea recomandăm unor atarĭ amatorĭ cartea în cestiune.

Maĭ departe D-l autor se ocupă cu diferitele cestiunĭ relative la *educaţiune*, unde se stabileşte: *Educaţiunea în general* şi *ca ştiinţă*, *Deosebirea între educaţiune şi pedagogie*, *Necesitatea cunoaşterii regulilor educaţiuniĭ*, *Rapoartele pedagogieĭ cu psihologia şi cu morala*, *Definiţiile educaţiuniĭ*, *Educaţie şi Instrucţie*, *Scopul instrucţiĭ*, *Educaţia primeĭ copilăriĭ*, *Educaţia fizică*, *intelectuală*, *morală şi rapoartele dintre ele*, *Metoadele*, *Desvoltarea facultăţilor*, *Scopul şcoaleĭ primare*, *Principiile educaţiuniĭ* (raţională, naturală, armonică, înţeleaptă, etc.), *Instituţiile de educaţie* (familia şi şcoala), *Disciplina*, *Igiena*, *Simţurile*, (Pestalozzi şi Frœbel), *Atenţia*, *Conştiinţa*, *Memoria*, *Imaginaţia*, *Judecata* şi *ideile*, *Sensibilitatea*, *Inima si pasiunile*, *Voinţa*, *Libertatea*, *Educaţia estetică şi religioasă*, *Învĕţătorul*. Cu toate cestiunile de pân'aci se ocupă partea I, iar partea II tractează despre *Didactică* (metoadele), *Formele învĕtămîntuluĭ*, *Materiile învĕţămîntuluĭ*, *Caracterul*, *Localul şcoaleĭ*, *Mobilierul*, *cărţile şi caetele*. In urmă vine *Didactica specială*, unde se vorbeşte despre *Invĕţămîntul intuitiv*, *limba română* (Citirea, Slovenirea, Metoda fonetică a luĭ Jacotot, scriptolegă, a cuvintelor normale, Scrierea, Gramatica, Poesia), *Invĕţămîntul real*, *Istoria*. *Geografia*, *Religiunea*, *Matematica*, *Musica*, *Caligrafia* şi *Desemnul*, în fine *Gimnastica*.

Din această enumerare, orĭ-cine poate vedea cât de importantă este cartea D-luĭ I. I. Gabrielescu, institutor în Craiova. In adevĕr, D-sa tractează toate cestiunile ce se vĕd în tractele cele marĭ; dar D-sa le tractează pe scurt şi lămurit, spuind numaĭ cât este strict necesar şi nimic maĭ mult. Maĭ are încă

CEU eTeci / Central European University Library, Budapest

meritul că a ţinut seamă de progresul realizat la noĭ pe tărâmul pedagogic, cea ce este de o importanţă capitală pentru un atare manual, destinat persoanelor carĭ nu dispun de mijloace să-şĭ procure tot ce s'a scris în acest ram. **E. B.**

ŞTIRI SCOLARE

Mĕsurĭ austro-ungare cu ocazia centenaruluĭ luĭ Comenius. — Este ceva caracteristic autorităţilor şcolare în Austria de a împedeca şi înăbuşi orĭ-ce manifestaţie a naţionalităţilor, fie ea orĭ cât de nevinovată. Guvernele austriace, atât cel din *Viena* cât şi cel din *Pesta*, aŭ oprit aniversarea luĭ *Comenius* în şcoale, sub ominosul (!) cuvînt, că tineriĭ Cehĭ, ar fi voit să folosească aceea sĕrbătoare de o demonstraţie naţională cehică ! Aceasta se întîmplă, pe când toate oraşele maĭ marĭ din Germania şi multe oraşe străine de Slovacĭ (la carĭ aparţine Comenius) aŭ sĕrbătorit cu un adevĕrat entusiasm memoria *primuluĭ* pedagog care a intervenit în scrierile sale în mod serios şi ştiinţific pentru întroducerea *limbiĭ materne* în *şcoala populară.* La Naarden, lângă Amsterdam (unde murise Comenius), s'aŭ desvăluit, în biserica Vitus, *un monument* a luĭ Comenius. Şi la Berlin s'aŭ bătut medaliĭ comemorative de aur, argint şi aramă pentru Comenius.

Digitized by Google / Central University Library Cluj

*

Scoa'a normală din New-York. — Scoala normală din New-Yerk s'a deschis, în anul şcolar curent, cu 1850 de elevĭ şi eleve şi cu 70 de profesorĭ.

*

Obligativitatea învĕţămîntuluĭ în Irlanda. — Ministrul pentru Irlanda, a făcut un proiect de lege şco-

lară, care prevede maĭ deaproape pentru oraşe, obligativitatea învĕţămîntuluĭ şi, care autorisează consiliile provinciale, a urma în asemenea mod şi faţă de şcoalele rurale. Ştergerea didactruluĭ, sumă ce trebue să plătească orĭ-care şcolar la intrarea în şcoală; ridicarea lefilor dascălilor şi adăogarea de cheltuelĭ pentru şcoale formează totalitatea de puncte principale ale acestuĭ proect de lege.

*

Pedagogul Giovanni Danes. — De curênd a reposat în *Genua* unul dintre ceĭ maĭ distinşĭ bărbaţĭ de şcoală în Italia, anume *Giovanni Danes*, care, din dascăl de la o şcoală primară, s'a ridicat la postul de «*proveditore aglistudi.*» G. Danez desvoltă o mare activitate literară şi practică, publicând o mulţime de scrierĭ pedagogice literare şi critice. Cursurile sale dela Universitatea din Genua asupra educaţiuniĭ poporale eraŭ mult gustate şi influenţară în mare mĕsură asupra desvoltăriĭ şcoaleĭ poporale italiene.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*

Economia în şcoală. — Consilierul de stat de *Cottenet*, din *Braunau* în Silesia a dispus, ca fie-care copil, când intră în şcoală să primească un *libret de economiĭ* de 10 mărcĭ. La fie-care zi onomastică a acestuĭ filantrop se adaogă câte 3 mărcĭ şi numaĭ când şcolarul ajunge major, îşĭ capătă capitalul format şi crescut în modul arătat.

*

Grădinĭ la şcoale. — In Silesia austriacă 417 şcoale (din 482) aŭ *grădinĭ* bine aranjate. 323 din acestea sunt pentru pomĭ roditorĭ; 138 pentru practicarea agricultureĭ şi restul pentru legume şi florĭ. In toate şcoalele rurale se face învĕţămîntul practic de agricultură pe basa cărţiĭ de citire, care cuprinde bucăţĭ speciale asupra acesteĭ materiĭ.

*

Surdo-muţĭ. — După un raport al «Revisteĭ pentru educaţiunea surdo-muţilor» eraŭ în anul 1891, în Germania, 95 de institute pentru surdo-muţĭ cu 616 clase, 3604 băeţĭ, 2776 fetiţe, 593 învĕţătorĭ şi 66 învĕţătoare.

*

Câte şcoale sînt în Prusia? — Din *Statistica şcolară* a Prusieĭ din a. c., reiese (după mărturisirea fostuluĭ ministru de culte d. *Zedlitz*) că acolo sunt acuma 34,754 de şcoale cu 61,810 învĕţătorĭ şi 8235 învĕţătoare, pe când în anul 1886 eraŭ 34,116 şcoale cu 57,902 învĕţătorĭ şi 6848 de învĕţătoare.

*

Gimnastica în şcoalele de fete. — Societatea damelor «*Fraternité*» din Zürich a înaintat Direcţiuniĭ de educaţie un memoriŭ, ca pe viitor *gimnastica* la şcoalele de fete, să se predea, din consideraţiĭ de bunăcuviinţă, de către *învĕţătoare* şi nu de către bărbaţĭ.

*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Invĕţătoare în şcoalele de fete. — La şcoalele primare din Stockholm funcţionaŭ în a. 1890, numaĭ 211 învĕţătoare. Astăzĭ numĕrul profesoarelor este cu 50 la sută maĭ mare decât al profesorilor.

*

Pedagogul Kehr. — Renumituluĭ pedagog german Dr. *C. Kehr*, care prin «*Practica şcoaleĭ poporale*» a devenit pedagogul practic internaţional şi care a murit în Ianuarie 1885, dăscălimea germană îĭ va ridica un monument în oraşul Halberstadt, în 9 Iunie a. c. cu ocasiunea adunăriĭ generale a IX a învĕţătorilor germanĭ.

*

Un pomişor pentru fie-care şcolar. — Consiliul comunal din *Mehlis* (în ducatul Sachsen-Coburg-Gotha cu 2865 locuitorĭ) a luat hotărîrea, ca fie-care elev, înainte de a părăsi şcoala, intru aducerea a minte de acea-

stă epocă a vieţiĭ, să plănteze un pomişor. Aceasta în scopul, ca să se deştepte în tinerime de timpuriŭ interesul către cultura pomilor. In legătură cu această salutară şi demnă de urmat dispositiune, îmĭ aduc aminte, că la *Năsăud*, în Transilvania, vicariul *Marianu* nu dădea permisiune de cununie tinerilor românĭ, dacă nu aveaŭ un numĕr hotărît de pomĭ resădiţi şi altoiţĭ de dînşiĭ. De atuncĭ ţinutul acela este o adevĕrată grădină de pomĭ roditorĭ!

V. Gr. B.

DISCURSURĬ ŞCOLASTICE ŞI DE OCASIUNI

Stimate Domnule Bălteanu,

De câţĭ-va anĭ citim revista ce conduceţĭ *Lumină pentru toţĭ.*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Vedem cu deosebită plăcere că sunteţĭ un demn susţinĕtor al şcoaleĭ. Multă, variată, aleasă şi instructivă este materia ce ne-o daţĭ spre studiŭ în revista D-v. şi de mare folos, maĭ cu seamă noĕ învĕţătorilor ruralĭ. Vĭ se cuvine multă onoare. Dea Dumnezeŭ să trăiţĭ mulţĭ anĭ lucrând pentru binele şcoaleĭ.

Un singur lucru ne permitem a vĕ ruga, stimate Domnule Bălteanu, şi iată ce:

Noĭ, învĕţătoriĭ ruralĭ, avem în societate diferite ocasiunĭ, când publiculuĭ ce stă în faţa noastră, fie spre a-l moralisa saŭ instrui, sfătui saŭ consola, cată tot odată să ne arătăm în faţa acestuĭ public şi cine suntem şi ce putem noĭ învĕţătoriĭ?

Cele maĭ dese ocasiunĭ când învĕţătorul, în sensul arătat, ar putea să vorbească către locuitoriĭ dintr'un sat, ar fi cam acestea; la 29 Iunie când se face distribuţiunea premiilor la şcolarĭ, la deschiderea şcoaleĭ,

15 Septembre, la verĭ-o înmormîntare, la ocasiunea zileĭ de 10 Maiŭ, etc.

De obiceiŭ, la împărţirea premiilor, la înmormîntărĭ şi prin bisericĭ se adună lume multă, şi tocmaĭ atuncĭ este timpul când învĕţătorul trebue să întreţină pe publicul asistent cu o cuvîntare (discurs) de ocasiune,

Este ştiut că învĕţătorul care nu are studiĭ maĭ înalte şi fiind-că printre asistenţiĭ ce-l pot asculta se poate întêmpla să fie şi câte-va dintre persoanele maĭ luminate, cum: proprietarĭ, doctorĭ, etc., apoĭ este de datorta învĕţătoruluĭ ca vorbirea sa să nu fie din cele maĭ rĕŭ alcătuite fără stil, esenţă, gust, etc.

Pentru ca învĕţătorul dar în asemenea ocasiunĭ să nu devină ridicol în faţa ascultătorilor, şi fiind-că într'o şcoală secundară cu curs inferior n'a putut maĭ în totdauna a ajunge la acel nivel de cunoştinţĭ, în cât să poată fi la ocasiunile arătate maĭ sus şi un bun vorbitor, adesea neştiind chiar a-şĭ alege nicĭ materia ce trebue să o trateze în ast-fel de ocasiunĭ, şi fiind-că de cele maĭ multe orĭ învĕţătorul n'are mijloace suficiente spre a se abona şi la alte jurnale şcolastice în care să-şĭ găsească hrana necesară şi în această privinţă, în faţa acestora decĭ, ne permitem, stimate Domnule Bălteanu, a vĕ ruga să bine-voiţĭ a deschide în revista D-v. o rubrică a cărĭĭ menire să fie *discursurĭ şcolastice şi de ocasiunĭ.*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Credem că revista D-v. va face imediat loc unuĭ aşa gen de composiţiunĭ. Veţĭ aduce cu aceasta un mare serviciŭ învĕţătoruluĭ rural şi atuncĭ aceĭ chiar carĭ se arată prea greoĭ cu plata abonamentuluĭ se vor grăbi credem a plăti cu multă plăcere.

Dacă cererea ce facem va fi admisă de D-v., Vĕ rugăm ca chiar cu numĕrul viitor 12 să începeţĭ a publica atare discursurĭ, începênd de o cam dată cu un discurs ce ar putea să fie rostit la distribuţiunea premiilor, la

o şcoală rurală, alcătuit în termenĭ popularĭ, supozând că avem înaintea noastră un numeros public, compus din asistenţĭ de toate gradele de cultură, cum de exemplu proprietar, doctor, judecător, căpitan, colonel, preot, primar, notar, locuitor, elevĭ, domnĭ şi doamne.

Iar celelalte discursurĭ de ocasiune veţĭ bine-voi a face să se publice treptat-treptat cu fie-care numĕr ce va apărea din revista D-v.

Ziua de 10 Maiŭ fiind maĭ apropiată ca cea de la 29 Iunie, vĕ rugăm încă a ne da un mic discurs potrivit zileĭ, pe care veţĭ bine-voi a ni-l publica în revistă şi a ni-l expedia înainte de 10 Maiŭ, căcĭ de regulă revista o primim cam pe la 13 saŭ 14 ale fiecăriĭ lunĭ.

In speranţă cá cererea noastră va căpăta satisfacţiunea dorită, vĕ rugăm să primiţĭ, stimate Domnule Bălteanu, asigurarea stimeĭ ce vĕ păstrăm.

1892, Aprilie. **Maĭ mulţĭ abonaţĭ aĭ D-v. din judeţe.**

P. S. Autoriĭ acesteĭ scrisorĭ sînt rugaţĭ a-şĭ arăta numele. *(Redacţia).*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

LITERATURA POPULARA

NEGUŢA[1])

I

Frunzuliţă bob năut
Ce gâlceavă s'a făcut
Cu Vlaicu din Câmpu-Lung
Pe Oncică l-a urît.
Vlaicu mĭ-este pârcălab,
De-mĭ scoate baniĭ din sat.
Ziua scoate banĭ din sat
Noaptea cu Neguţa 'n pat.
Verde foaie matostat,
Vezĭ, Oncică mĭ-a plecat;
Mĭ-a plecat la Bucurescĭ
Cu nesce buţĭ marĭ domnescĭ.

II

Oncică cum mĭ-a plecat,
Neguţa mi s'a sculat,
La vecină mĭ-a plecat
Şi din gură a întrebat:

1) Avis femeilor de teapa *Neguţeĭ.*

„Aŭ nu sciĭ, soro ceva,
„Să daŭ luĭ Oncea, să bea;
„Să-mĭ ticnească dragostea."
Vecina că mi-ĭ grăia:
„Fă, Neguțo, sora mea,
„Tu cu mintea ta cea proastă,
„Aĭ să rĕmâĭ făr' de casă,
„Făr' de casă, făr' de masă.
„Făr' de bărbățel în casă."
Neguța nu asculta,
Povața vecină-sa,
Și maĭ mult mi-se ruga.
De fire că mĭ-o muia.
Și vecina mi-ĭ grăia:
„Surioară, mĭ-eĭ pleca;
„Tocmaĭ colo 'n valea rea,
„La Gherghina țiganca;
„Ea pe tine te-o 'nvăța,
„Să-ți rĕmâĭ cu dragostea."

III

Legătura ș'o lua,
Și la valea rea pleca.
Drept la Gherghina trăgea,
La masă că mĭ-o găsea,
Nicĭ bună ziua nu-ĭ da:
De la masă mĭ-o scula,
Și din gur' așa-ĭ grăia:
„Fă, Gherghino, sora-mea,
„Da nu sciĭ, soro, ceva,
„Să daŭ luĭ, Oncea să bea,
„Să-mĭ ticnească dragostea."
„Fă, Neguțo, fata mea,
„Tu cu mintea ta cea proastă,
„Aĭ să rĕmâĭ făr' de casă,
„Făr' de casă, făr' de masă,
„Făr'de soțior la casă".
Neguța atuncĭ ce-mĭ făcea:
Mâna 'n buzunar băga,
Zece gălbiorĭ scotea,
In mâna țigănciĭ-ĭ da.

Să vezĭ darea
Trece marea.
Țiganca mi se muĭa,
Și din gură o 'nvăța:
„In vale la Piscupie,
„Se face d'o spițărie.
„D'aci, soro, mi-eĭ lua:
„Săricică d'o para,
„Și otravă dĕ alta.
„Să-ĭ daĭ luĭ Oancea să bea,
„Să-ți rĕmâĭ cu dragostea".

IV

Frumușel îĭ mulțumea,
Și Neguța mi-șĭ pleca:
In vale la Piscupie,
Unde mĭ-e d'o spițărie.
D'acolo Neguța lua
Săricică d'o para,
Și otravă de alta.
Acasă mi se ducea,
In pahar le plămădia.

V

Iacă și Oancea venea,
De la Bucurescĭ sosea.
Porțile le deschidea,
Caru 'n curte că-l băga,
Șase boĭ că-mĭ dejuga.
Curva la masă-l poftia:
„Oanceo, soțioara mea,
„Ce bucate ți-am gătit,
„Iele toate s'aŭ răcit,
„Căcĭ aseară n'aĭ venit.
„Bucatele ăl d'aseară,
„P'în tingirĭ și p'în sahane."
Oancea din gură grăia:
„Neguță, soția mea,
„Pune masa să mănânc,
„Și-mĭ așterne să mĕ culc;
„Căcĭ sunt, dragă, ostenit,
„De pe drumurĭ prăpădit."

BCU Cluj / Central University Library Cluj

VI

Curva masa îĭ punea
Pahar în mână lua:
„Poftim, Oanceo, vin de bea,
„De la mânușița mea.“
Pahar în mână lua,
Odată noroc zicea,
Și peste cap că mi-l da.
De pe scaun că-mĭ pica,
Și din gură maĭ zicea:
„Neguțo, soția mea,
„Dacă ți-am fost cu urît,
„De ce nu maĭ năpustit,
„Ș'aĭ dat de m'aĭ otrăvit?...“

VII

Nicĭ sufletu nu-ĭ ĭeșea,
De picioare mi-l lua,
Și-n cămară mi-l târa,
Și lacătu i-l punea.
La Vlaĭcu mi-se ducea:
„Mĕ, Vlaĭcule, dumneata,
„Cine mi ți-a fost urât,
„I-am dat și l-am omorît.“
Vlaĭcu, măre, se scula,
La ienigherĭ poruncea,
Caiĭ la rădvan punea.
Pe Neguța mĭ-o lua,
Și la Bucureștĭ pleca.
Mergea Vlaĭcu, ce mergea,
Si sta în loc și se gândea
Către Neguța grăia:
„Sictir, curvo, prefăcută,
„Toțĭ caliciĭ te sărută,
„Sictir, curvo, d'acia,
„Că de-ĭ sta, te-ĭ mânia
„Mĕ-ĭ face ca luĭ Oancea.“
Jos din rădvan că mĭ-o da,
Și de drum Vlaĭcu-șĭ vedea.

VIII

Neguța de-mĭ rămânea,
Acasă mi-se 'ntorcea,
Pe prispă se așeza,
Și cu lacrămĭ se văita:
„Eŭ cu mintea mea cea proastă,
„Cum rĕmăseĭ făr'de casă,
„Făr'de casă, făr'de masă,
„Făr'de soțior la casă!“

Spus de soldatul Udilă, în Caracăl, 20 Decembre 1891.

1892, Ianuarie 20.
Ștefănescĭ.

Bălășel de la Ștefănescĭ
Invĕțător de Vâlcea

BCU Cluj / Central University Library Cluj

NUMIREA INVĔȚĂTORILOR ȘI INSTITUTORILOR

Iată textul proectuluĭ de lege ce s'a împărțit Deputaților, cu privire la numirea corpuluĭ didactic primar rural și urban:

Art. 1. Nimenĭ nu poate fi numit învĕțător saŭ învĕțătoare, dacă nu este absolvent al uneĭ școale normale, al unuĭ seminar curs inferior, al unuĭ gimnasiŭ clasic, a asiluluĭ Elena Doamna,

a uneĭ şcoale pedagogice de fete saŭ a uneĭ şcoale secundare de fete.

Art. 2. Absolvenţiĭ şcoalelor normale şi absolventele şcoalelor pedagogice de fete şi ale asiluluĭ Elena Doamna vor fi numiţĭ d'a-dreptul cu titlu provisoriŭ.

In cas de a fi maĭ multe candidature de cât locurile de ocupat, se va ţine în seamă media cu care aspiranţiĭ aŭ absolvit şcoala.

In fie-care an, la 1 Ianuarie, ministrul va publica prin *Monitor* un tabloŭ de cererile luĭ adresate şi de numirile făcute, împreună cu mediele diferitelor aspirante.

Art. 3. Absolvenţiĭ seminariilor, aceĭ aĭ gimnasiilor clasice şi absolventele şcoalelor secundare de fete nu vor putea fi numiţĭ cu titlu provisoriŭ de cât în urma unuĭ examen.

Asemenea examene vor fi odată pe an.

Programa şi organisarea acestor examene se va determina printr'un regulament.

Numirile candidaţilor şi candidatelor carĭ aŭ reuşit la examene se va face ţinând seamă de clasificarea juriuluĭ de examinare.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

In fie-care an, la 1 Ianuarie, ministrul va publica prin *Monitor* un tabloŭ de cererile luĭ adresate şi de numirile făcute, împreună cu mediele obţinute la examen de diferiţiĭ candidaţĭ.

Candidatul care, în cincĭ anĭ după trecerea examenuluĭ, nu a reuşit să fie numit învĕţător saŭ învĕţătoare, va trebui să treacă un al duoilea examen. Dacă şi de această dată el este declarat admisibil, dreptul sĕŭ de a fi numit învĕţătoare durează încă 10 anĭ.

Art. 4. Nimenĭ nu poate fi numit institutor saŭ institutoare dacă nu a absolvit o şcoală normală de institutorĭ, nu este bacalaureat saŭ absolvent al cursuluĭ superior de seminar, saŭ dacă nu a absolvit o şcoală pedagogică de fete, asilul Elena Doamna, saŭ un externat secundar de fete, saŭ dacă, fiind absolvent al uneĭ şcoale normale, nu a servit 5 anĭ ca învĕţător.

Art. 5. Absolvenţiĭ şcoaleĭ normale de institutorĭ se vor numi d'adreptul cu titlu provisoriŭ.

In cas de a fi maĭ mulțĭ candidațĭ de cât locurile vacante, se va ține în seamă media cu care aspiranțiĭ aŭ absolvit școala.

In fie-care an, la 1 Ianuarie, ministrul va publica prin *Monitor* un tabloŭ de cererile luĭ adresate și de numerile făcute, împreună cu mediele obținute la examen de diferițĭ candidațĭ.

Art. 6. Celelalte persoane prevĕzute în art. 4 nu pot fi numite cu titlu provisoriŭ de cât în urma unuĭ examen.

Asemenea examene vor fi odată pe an.

Programa și organisarea acestor examene se va determina printr'un regulament.

Numirile candidaților și candidatelor se va face ținênd seamă de clasificarea juriuluĭ de examinare.

In fie-care an, la 1 Ianuarie, ministrul va publica prin *Monitor* un tabloŭ de cererile luĭ adresate și de numirile făcute, împreună cu mediele obținute la examen de diferițiĭ candidațĭ.

Candidatul care, în cincĭ anĭ dupe trecerea examenuluĭ, nu a reușit să fie numit învĕțător saŭ învĕțătoare, va trebui să treacă un al duoilea examen. Dacă și de această dată el este admisibil, dreptul sĕŭ de a fi numit învĕțător saŭ învĕțătoare durează încă 10 anĭ.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

In cas de a fi maĭ mulțĭ candidațĭ de cât locurile vacante, se va ține în seamă media cu care aspiranțiĭ aŭ absolvit școala.

Art. 7. La primele examene ce va urma punerea în aplicare a acesteĭ legĭ, vor fi admișĭ și aceĭ carĭ, fără a îndeplini condițiunile prescrise în această lege, s'ar găsi funcționând ca suplinitorĭ de maĭ mult de duoĭ anĭ.

Art. 8. In numirile ce face ministrul conform art. 3 și 6, el va avea in vedere tablourile de examene întocmite în toțĭ aniĭ, ținênd mereŭ socoteală la rândul clasificăriĭ, de media obținută și de data cererilor.

Art. 9. Un regulament va precisa aplicarea acesteĭ legĭ.

Art. 10. Sunt și rĕmân abrogate toate legile și regulamentele contrariĭ legiĭ de față.

NU TOATE SOIURILE DE CANTECE ŞI AU LOCUL IN INVEŢAMINT[1])

Se ştie că cântul este gimnastica plămânilor, desvoltă gustul estetic, deprinde urechea, serveşte ca variaţie între studiile la carĭ se cere o sforţare intelectuală şi contribue la formarea caracteruluĭ vesel, atât de necesar în lupta vieţiĭ.

Nicĭ că se poate alt-ceva maĭ potrivit de cât cântul pentru a înveseli pe şcolariĭ de la sate, unde, maĭ pretutindenea, escepţie pe domeniul Coroaneĭ, în nişte localurĭ ca «vaĭ de lume», cu ce se maĭ alungĭ norul din clasă?...

Insă, pentru acestea nu înţeleg a se întrebuinţa orĭ ce soiŭ de cântece; de cât acele avantagioase pentru formarea caracteruluĭ moral, religios şi desvoltarea sentimentuluĭ naţional.

Cu părere de rĕŭ că esistă şi contrarul[2]).

Cum maĭ putem noĭ pretinde moralitate elevilor noştri, când le predăm cântece prin care se găsesc cuvinte atingătoare de amor?

Da de *Brîul Popiĭ* ce să maĭ zic?

Prin ele se loveşte în religie, atingêndu-ne de servitoriĭ altaruluĭ, cu toate că sunt uniĭ şi din eĭ prietenĭ cu Bercu, dar nu însamnă de aicĭ să-ĭ facem şi noĭ de rîs.

Din contră să păstrăm armonia şi asupra celor slabĭ cu duhul, să căutăm pe cât va fi posibil a în-

1) Dăm loc aci acestuĭ articolaş, pentru că atinge o cestiune asupra căreia ne propunem să vorbim odată. *Redacţia.*

2) Ar fi trebuit ca d-nul autor să fi spus maĭ detaliat în astă privinţă. *Redacţia.*

fluenţa asupră-le pentru a-ĭ putea trage de la Mamona spre Părintele Luminelor.

Tot ca şi mine cred că înţeleg şi alţiĭ, dar nu ştiŭ din ce patimă înclină pe panta opusă.

De aŭ dreptate, spună.

Cu stimă
S. Mihăilescu
Invĕţător

INSPECTORUL ŞCOALELOR DIN TRANSILVANIA

D. *dr. Benedict Iancsó* (nu însă precum din eroare zilele trecute unele ziare locale aŭ comunicat d. *Benedek*) fost profesor în Budapesta, iar la începutul anuluĭ şcolar 1892—1893 deja numit inspector general al tuturor şcoalelor secundare din Transilvania, de vr'o 3 lunĭ şi maĭ bine se află în Bucureştĭ, în scopul de a învĕţa limba română şi de a studia starea învĕţămîntuluĭ la noĭ. In zilele acestea a visitat maĭ multe şi diferite şcoale şi a fost presinte şi la concursul din ziua de 3 şi 10 Maiŭ a. c., ce societatea ştiinţifică-literară «Tinerimea-Română» ţine în fie-care an între eleviĭ şi elevele învĕţămîntuluĭ primar urban şi rural din judeţul Ilfov, — exprimându-şĭ cea maĭ călduroasă mulţumire atât de primirea şi atenţia ce peste tot i s'a dat, cât şi de înzestrarea şcoalelor noastre cu lucrurile corespunzătoare scopuluĭ, de rĕspunsurile inteligente ale elevilor, de bunul metod de propunere al profesorilor, şi în general de înălţimea nivelului la care şcoalele noastre aŭ ajuns.

D. *dr. Iancsó* pe lângă că e un bun pedagog, tot-odată e un bun critic cunoscut al literatureĭ maghiare şi pe lângă studiile sale pedagogice, se ocupă foarte mult şi serios de mişcarea literatureĭ noastre. Câte-va scrierĭ de ale d-lor *De la Vrancea* şi *Caragiali* deja sunt traduse de dînsul în limba maghiară, carĭ în curând vor apare în revistele literare maĭ însemnate din Ungaria. In decursul vereĭ, pe care probabil o

va petrece în una din localităţile balneare din ţară, şi-a propus traducerea lucrăreĭ d-luĭ *Caragiali*, întitulată «Scrisoarea pierdută» în buna-credinţă că această producţiune deosebită din literatura dramatică română, va reuşi să se joace cu cel maĭ bun succes pe scena unuĭ teatru însemnat din Budapesta.

MIŞCAREA CORPULUI DIDACTIC DIN ŢARĂ

D. Tache Ionescu, ministrul actual al scoalelor, a propus corpurilor legiuitoare să întroducă oare-carĭ modificărĭ în legea din 1883, privitoare la fixarea şi gradarea renumerariilor membrilor corpuluĭ didactic, prin care lege este fixat renumerariul lunar al învĕţătoruluĭ rural la 90 de leĭ, al institutoreluĭ saŭ institutoareĭ de oraş la 225 leĭ, al profesoruluĭ de cursul secundar la 360 leĭ, etc. etc. Eĭ bine, cu toată această lege, până anul trecut, mulţĭ învĕţătorĭ ruralĭ (ceĭ de gradul II) aŭ primit numaĭ câte 70 de leĭ lunar; de asemenea profesorĭĭ de limba franceză, etc. aŭ primit câte 200 leĭ în loc de 360; din această cauză unĭĭ profesorĭ ast-fel nedreptăţiţĭ aŭ chemat în judecată pe Stat ca să le plătească şi diferenţa salariuluĭ cu gradaţia respectivă, plus dobânda, toate din 1883 până anul trecut. Ministerul pe drept speriat că Statul ar putea fi condamnat la plata sumelor pretinse, carĭ s'ar sui la maĭ multe milioane pentru toată ţara, a propus o lege prin care să se stabilească că funcţionariĭ n'aŭ drept să pretindă salariul stabilit de lege, ci numaĭ cât s'a prevăzut în budget pe fie-care an. Această disposiţie însă a speriat la rândul eĭ pe membriĭ corpuluĭ didactic carĭ se tem, ca nu cum-va în virtutea acesteĭ legĭ să se pomenească pe viitor uniĭ cu lefurile reduse; de aceea s'aŭ adunat ceĭ din Bucureştĭ, Iaşĭ, Ploeştĭ etc. şi aŭ adresat memoriĭ de protestare către corpurile legiuitoare. In aceste memoriĭ se protestează şi contra propunerĭĭ ministeruluĭ ca retragerea din funcţiune să se facă

BCU Cluj / Central University Library Cluj

de autoritatea scolară, când profesorul va fi trecut peste etatea de 65 anĭ, saŭ când va fi împlinit 30 de anĭ de serviciŭ.

Unele din aceste proteste însă aŭ fost puţin respectoase către instituţiile constituite ale statuluĭ, ceea ce aŭ indispus corpurile legiuitoare cari aŭ şi votat proiectele de legĭ contra cărora s'a protestat, cu o singură schimbare relativ la etate: votându-se 70 de anĭ pentru profesoriĭ de universitate şi 65 de anĭ pentru ceĭlalţĭ membriĭ aĭ corpuluĭ didactic.

R.

D-NILOR INSTITUTORI ŞI INVĚŢĂTORI[1])

Recomandăm cu multă căldură şi în cunoştinţa lucruluĭ revista pedagogică *Lumină pentru toţĭ*, redactată în Bucureştĭ de o comisiune din ceĭ maĭ luminaţĭ şi maĭ practicĭ profesorĭ-pedagogicĭ din Capitală şi din ţară, sub direcţiunea neobositului muncitor pe terenul şcoaleĭ, domnul Eniu Bălteanu, Calea Moşilor 138. In şapte anĭ aĭ existenţeĭ sale, această Revistă n'a lăsat nicĭ o chestie principală de pedagogie, didactică şi organizaţie şcolară nediscutată, deschizênd cu liberalitate paginile eĭ tutulor membrilor didacticĭ doritorĭ d'a lumina şi d'a fi luminaţĭ, în deosebĭ institutorilor şi învĕţătorilor pe carĭ nobila lor misiune îĭ ţine departe de focarele ideilor şi faptelor ce-ĭ interesează. Revista aceasta îĭ ţine în curentul tutulor acestor ideĭ, tutulor mişcărilor şcolare ce purced din Capitală, din ţară, din strĕinătate. Fie-care numĕr noŭ ne surprinde prin coprinsul sĕŭ bogat, variat, miezos. In deosebĭ, în anul acesta unde s'a discutat, se discută şi în curând se va hotărâ definitiv asupra şcoalelor poporuluĭ şi asupra numeroşilor eĭ apostolĭ şi martirĭ, numerele acesteĭ reviste, carĭ aduc

1) Reproducem cu recunoştinţă după „Gazeta Dobrogeĭ“ următoarea recomandare a revisteĭ noastre. REDACŢIA

cititorilor rezultatele comentate ale memorabileĭ mişcărĭ ce se pregăteşte pe terenul şcoaleĭ cu prilejul mult aşteptateĭ Reforme a Invĕţămîntuluĭ public,— vor fi de fie-care dascăl cu nerăbdare aşteptate. R.

MULŢUMIRI IN NUMELE ŞCOALEĬ

Prea onorate domn,

D. Gheorghe Urzică, arendaşul moşieĭ Hălăuceştĭ, districtul Roman, a donat şcoaleĭ din această comună o numĕrătoare, pentru care sub-semnatul, în numele şcoaleĭ, îĭ exprim viile mulţumirĭ recunoscătoare, pentru ca exemplul dat să găsească cât maĭ mulţĭ imitatorĭ.

Cu stimă

Anastasiu

Inv. şcoaleĭ din c. Hălăuceştĭ, j. Roman

BCU Cluj / Central University Library Cluj

AJUTOR ŞCOLARILOR SĂRACI DIN SATE

Ilustre şi prea onorate domn redactor,

Vĕ rog să bine-voiţĭ a da publicităţiĭ aceste rândurĭ, ca mulţumire societăţiĭ «Caritatea» din Târgovişte şi prea onorabiluluĭ eĭ preşedinte, d. Condurăţeanu.

Iată faptul:

In 1890, prin îndemnul şi stăruinţa zisuluĭ domn, s'a instituit in Târgovişte o societate compusă de corpul didactic din Dâmboviţa şi de alte persoane caritabile cu scop de a ajuta pe eleviĭ săracĭ din oraşe şi sate pentru a frecuenta şcoala. Această instituţiune a înaintat repede şi a format un capital, din ajutoarele făcute de persoane caritabile, ajutându-se sumă de şcolĭ din judeţ, şi fiind-că şi sub-semnatul avuseĭ onoarea a primi anul acesta, de sfintele sĕrbătorĭ ale Paşteluĭ, suma de

34 de leĭ, cu care s'aŭ ajutat treĭ elevĭ din ceĭ maĭ săracĭ, înlesnindu-le hainele necesare.

Vĕ rog, în numele comuneĭ şi tinerimiĭ ce conduc, să binevoiţĭ a publica aceste rândurĭ cu care nu lipsesc a exprima profunde şi viĭ mulţumirĭ.

St. Istratescu
Invĕţător în Cobia, Dâmboviţa.

BIBLIOGRAFII

I. Biblioteca pedagogică s'a maĭ îmbogăţit cu o carte. D-l V. Gr. Borgovanu a publicat o carte de mare importanţă atât pentru corpul didactic primar de oraşe şi sate, cât şi pentru familiile carĭ aŭ copiĭ începătorĭ la învĕţătură. Această carte se numeste **„Povăţuitor** *spre întrebuinţarea tabelelor de pătrete* **pentru scris-citit,** publicate de Ministerul instrucţiuniĭ publice, precum şi *pentru tractarea* **Abecedarului** *român*, lucrat pe bazele acelor tabele". Reputaţia şi specialitatea d-luĭ Borgovanu sunt de cea maĭ mare recomandaţie a acesteĭ cărţĭ. Costul 1 leŭ 50 banĭ.

II. Manual de *Istoria sântă* a vechiuluĭ testament, întocmit pentru seminariĭ şi toate scoalele secundare, de diac. I. Costescu-Duca, Director şi profesor la seminarul de Buzeŭ. Ediţia a 4-a aprobată de sfîntul sinod şi de minister. Costă 1 leŭ şi 70 banĭ. După cât am putut cunoaşte din foiletarea eĭ, această carte ni se pare superioară celorlalte care se maĭ întrebuinţează prin scoalele secundare.

III. *Manual de geografie sfîntă*, prelucrat pentru seminariĭ şi scoalele secundare, de diac. I. Costescu-Duca, profesor şi director la seminarul din Buzeŭ. Ediţia a 3-a aprobată. Are opt figurĭ archeologice şi un plan al templuluĭ Ierodian. Această carte însă este de folos pentru tot creştinul spre a înţelege biblia, căcĭ în ea se vĕd toate localităţile Palestineĭ despre care se vorbeşte în cărţile sfinte. 80 banĭ.

IV *Note şi schiţe* de I. L. Caragiale. Carte interesantă şi plăcută tuturor amatorilor de literatură. Numele autoruluĭ este destul de cunoscut ca s'o maĭ recomandăm. 2 leĭ. la C. Sfetea, librăria scoalelor.

V. *Doĭ antagonişti romanĭ*, de Ion Calenderu, pune în evidenţă lupta între republica şi imperiul roman, sintetizate prin Pompeiŭ şi Cesar, cele maĭ marĭ figurĭ din istoria poporuluĭ roman la finele republiceĭ. Cartea este scrisă cu toată competinţa de care este capabil autorul şi într'un stil plăcut şi o limbă curat românească, aşa că n'o poţĭ lăsa din mână până n'o isprăveştĭ de citit.

VI. *Curs de pedagogie* teoretică și practică, cuprinḑênd un resumat al istorieĭ pedagogice, dupe D. A. Daguet, și istoricul scoalelor române de la 1401 până în zilele noastre, precum și maĭ multe lecțiĭ practice, lucrat dupe maĭ mulțĭ autorĭ, de Ion I. Gabrielescu, institutor în Craiova. Este o carte indispensabilă orĭ-căruĭ învĕțător primar de oraș și sat, căcĭ în scurt are tot ce-ĭ trebue. Leĭ 3.

POSTA REDACȚIEI

1. Persoana care a adus la redacție un studiu „*Atențiunea la copiĭ*“, este rugată să trimită și restul, căcĭ s'aŭ adus numaĭ 7 paginĭ și din ele se vede că studiul nu este terminat, lipsind poate tocmaĭ ultima pagină. unde va fi fost și numele autoruluĭ.

2. *D-luĭ Sofr. Ivanovici.* Nu putem publica cele douĕ poesiĭ (*O noapte la mormînt* și *Primăvara*), căcĭ nu corespund tocmaĭ scopuluĭ revisteĭ.

3. *D-luĭ I. Th. Popov.....Stânca J.* Ne ațĭ trimis douĕ poesiĭ: „*Azĭ*“ (pastel) și „*Suferința*“, de un merit inegal. Prima este bună și s'ar putea publica, dacă n'ar respira prea mare pesimism. Prea estĭ desgustat de lumea aceasta. Te rog să-ți ieĭ seama, că în toate relele eĭ, ea și are plăcerile sale, când nu vrem prea mult. A doua „*Suferința*“ nu se poate publica nicĭ-odată, nu atât pentru lipsa calităților poetice, cât pentru că ar da un exemplu rĕŭ disperaților tinerĭ care și-ar smulge inima ca

„C'o mânie ne'mpăcată
„S'o asvârle în Dumnezeŭ.....“

Rea idee îțĭ facĭ de D-zeŭ! Sper că cu timpul și reflecțiunea te veĭ vindeca de acea suferință.

REDACȚIA.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

TABELA MATERIILOR

CUPRINSE IN REVISTA PEDAGOGICĂ

„LUMINĂ PENTRU TOȚI"

ANUL VII (IUNIE 1891—31 MAI 1892).

SCRIERI PEDAGOGICE

I. **Pedagogie teoretică.** Câte-va cuvinte relative la maniera învĕțătoruluĭ cu noul copil venit la scoală, de C. Pavelescu, pag. 9—14. *Didactica Magna,* de Amos Comenius, tradusă în românește de d. Dr. G. Gărboviceanu, pag. 14—22, 99—104, 141—152, 215—224, 305—313, 326—332, 405—410, 554—562, 603—617, 678—686, și 725—732 *Păreri pedagogice și maxime,* culese de I. Rădulescu, pag. 41—43. *Metodica religiunii,* de Simion Popescu, pag. 47—53 și 78—84. *Conferințele învĕțătorilor* din pl. Braniștea, județul Iași, pag. 29—30, 125—126, 153—156. . . . . *Metodica scris-cititului,* de V. Gr. Borgovanu, pag. 181—189, 248—254, 292—305, 368—375. 397—405, 490, 522, 620. *Cestiunĭ din Metodica specială,* (Geografia), de Gr. Teodosiu, institutor la școala de aplicație, pag. 279—292. *Pedagogia educativă,* (jocurile și plăcerile copiilor) de E. B., pag. 322—326. *In care clasă să înceapă învĕțarea gramaticeĭ în cursul primar?* pag. 332—335. *Scrierea plecată,* de P. Stefănescu, pag. 347—348. *Substantivul concret și abstract,* pag. 348—351. *Educațiunea intelectuală,* de I. G. Neamțu, pag. 423—431, 464—474, 532. *Cestiunĭ de Metodică specială,* de Gr. Teodosiu, pag. 450. *Caracterisarea scolarilor,* de Gr. Poroban, pag. 482. *Instrucția și educația,* de I. G. Neamțu, pag. 516. *Despre disciplina scolară,* de I. G. Neamțu, pag. 567—576, 578—590. *Ideĭ asupra educațiunii,* (clasa I primară), rĕspuns de Gr. Teodosiu, pag. 655—665. *Convorbirĭ pedagogice* (ce e pedagogia?) de I. D., pag. 689 și 737 (Scopul educațiuniĭ și clasificarea științelor). Iarăși substantivul concret și abstract, ființe și lucrurĭ, de E. B. pag. 743—745. Nu toate soiurile de cântece și-aŭ locul în învĕțămînt, de S. Mihăilescu, pag. 759.

II. **Practica pedagogică.** *Lecțiunĭ de probă.* Obiectul: gramatica de B. Țuțueanu (scoala norm. de institutorĭ), pag. 2—9. *Lecțiunĭ de probă cu poesiĭ,* de N. C. Drăgușeanu, pag. 43—47. *Lecțiunĭ de cântare,* pag. 87—99. *Lecțiunĭ făcute în scoalele rurale,* de N. Bradea, pag. 116—125. *Gimnastica spirituluĭ,* de E. B., pag. 170—173, 233—238, 375—380. *Lecțiunĭ de probă din învĕțămîntul intuitiv „Banca"* ținută cu Seria A a claseĭ I primare de la scoala de aplicație anexată de scoala norm. de Institutorĭ din Bucureștĭ, de St. Negulescu, pag. 257—262. *Lecție practică din studiul religiuniĭ,* (fiul cel pierdut), de L. S. Mătăsaru, pag. 519. *Doĭ lecțiĭ de scris-citit,* (I desvoltarea sunetuluĭ *„i"*, și arătarea literiĭ, de E. Samarianu, II desemnarea ferestreĭ, de I. Florescu), pag. 562. *Lecțiĭ de citire* 1) Câinele și 2) Câinele bălan, O lecție de religie (Tatăl nostru), de N. Niculescu, pag. 627—633. *Caracterisarea elevuluĭ M. I.,* de Florea Dimitrescu, pag. 642—652. *Mic extemporal la Didactică. Schiță pentru trac-*

tarea lebedeĭ, în clasa I primară, de G. N. Costescu, pag. 652—655. *Mahomed* (o lecţie de istorie), de G. Vasiliu, pag. 695—670. Lecţiune practică din învĕţămîntul real (fizică). Intrebuinţarea barometruluĭ, de Gr. N. Roiu, pag. 706—711.

III. **Biografii.** I, *Cogălniceanu*, de E. B., pag. 55—58.

II. *Pestalozi*, de E. B., pag. 32—41, 104—111, 131—133, 194—205, 262—270, 350—359, 389—397, 475—482, 539—534.

III. *Teodor Aman*, de E. B., pag 189—191.

IV. *Neculaĭ Nanu*, de M. Lupescu, pag. 335—341.

V. *Dr. Barbu Constantinescu*, de E. B., pag. 419—423.

IV. **Şcoalele, examenele, bursele şcolare, statistica şcolară, personalul didactic, împărţire de premii, conferinţe, biserica, clerul, cronice, dări de seamă, etc.**

Conferenţa învĕţătorilor din Branişteа-Iaşĭ, pag. 29—30. *Imbunătăţirea soarteĭ cleruluĭ*, de E. B., pag. 53—55. *Notiţe statistice asupra şcoalelor din Viena*, pag. 62 şi 63. *Examenul uneĭ clase de model*, de un oaspe, pag. 66—69. *Solemnitatea încheiereĭ anuluĭ şcolar*, de V. Gr. Borgovanu, pag. 69—72. *O serbare şcolară în Dămieneşti* la 23 Iunie 1891, pag. 84—87. *Şcoala în bună rânduială* de Nicolae Mateĭ, pag. 111—116. *Burse şcolare*, pag. 126—128. *Şcoala poporuluĭ*, de E. B., pag. 160—170. *Cronica*, de Edembal, pag. 173—178. *Apelul învĕţătorilor Botoşanĭ-Dorohoĭ*, pag 178—181. *Proect de regulament pentru şcoala primară de aplicaţie de pe lângă şcoala normală de institutorĭ*, de V. Gr. Borgovanu, pag. 205—215. *Şcoalele române din Braşov*, pagina 224—226, de E. B. *Şcoala poporuluĭ şi d-nul Poni*, de E. B., pag. 238—248. *Societatea generală a corpuluĭ aidactic rural*, pag. 254. *Memoriul corpuluĭ didactic rural din Vasluĭ*, pag. 313—315. *Răspuns la apelul învĕţătorilor Botoşanĭ-Dorohoiŭ*, de C. Gherghinescu, pag. 315—316. *Ajutor şcolarilor săracĭ*, societatea „Caritatea", din jud. Dâmboviţa, pag. 318—319. *Contribuţie la istoria scoalelor române*, de M. Lupescu, pag. 335—341. *Clerul mirean*, (Noul proiect de lege pentru îmbunătăţirea luĭ materială), pag. 414—419. *Budgetul instrucţiuniĭ publice*, pag. 437—439. *Statistica scoalelor*, pag. 447. *Cum se câştigă nemurirea* (cestiunea monumentuluĭ de ridicat în memoria învĕţătoruluĭ Zaharescu), pag. 511 şi 704, de I. Georgescu. *Clasa I primară urbană*, de Pr. V. Diaconescu, pag. 591. *Incă una din multele datoriĭ ale învĕţătoruluĭ*, de P. Herescu, pag. 670. *Centenarul luĭ Amos Comenius*, de Crisb., pag. 698. Scrisoare către D-l Ministru al scoalelor de I. C. Petrescu, pag. 711—716. Scoalele rurale din Ilfov, de E. B., pag. 745—747. Numirea învĕţătorilor şi institutorilor (proiect de lege), pag. 756. Inspectorul scoalelor din Transilvania, pag. 760. Mişcarea corpuluĭ didactic, pag. 761.

V. **Literatură, ştiinţe, studii etnografice, academia, societăţi culturale, etc.**

Zece Maĭ 1891: Douĕ documente regale, de E. B., pag. 22—28. *Soldaţiĭ* poesie, de P. Dulfu, pag. 28—29. *Premiile Academieĭ Române*, de E. B. pag. 30—32. *Turburărĭ în Macedonia*, de R., pag. 129—130. *Un document* (raporturile familiare ale primateluĭ Ungarieĭ, Neculae Olănescu) de Capeleanu, pag. 133. *Caracterul şi formarea luĭ* (influenţa societăţiĭ şi a exempluluĭ), pag. 156—160, 226—233 (influenţa cărţilor şi a operelor de artă), pag. 273—279, 341—347; (influenţa şcoaleĭ vieţiĭ (pag. 411—414, 593) (şcoala căsătorieĭ) 671, 719—724. *Moşneagul* (poesie populară), de Stoian Popescu, pag. 270—273. *S'a maĭ aflat o limbă românească* (Meglenă), de E. B., pag. 361—365. *Nuca*, monstre din limba macedo-română de C. Ghica, pag.

365—368. *Societatea „Junimea“* din Cernăuțĭ, pag. 361—365. *Bucovina*: 1, independența noastră și românismul; 2) rolul Academieĭ Române; 3) starea culturală a Românilor Bucovinenĭ, de E. B., pag. 386. *Societățĭ române în Bucovina*, de E. B., pag. 387. *Școalele române din Macedonia aŭ căștigat simpatia Europeĭ*, de E. B. pag. 433—435 *Colinda la botezul Domnuluĭ*, de G. Cătană, pag. 602. *Literatura populară*, de Bălășel de la Ștefănești, pag. 617. *Nemulțumitoruluĭ i se ia darul* (poveste populară), de P. Dulfu, pag. 623. *Voinicul și Corbiĭ* (baladă populară), de Bălășel de la Ștefănești, pag. 619. *Mirosul și culoarea florilor*, de V. Diaconescu, pag. 638. *Societățĭ române în Bucovina*, de E. B., pag. 387. *Iarna* (poesie) de P. Dulfu, pag. 450. *Vlăhuță despre legendele române* de V. A. Ureche, pag. 474. *Românii din Macedonia*, de E. B., pag. 514. *Cercul de lectură al revisteĭ pedagogice LUMINA PENTRU TOȚĬ*, pag. 590. *Ionașcu* (baladă) de Bălășel de la Ștefănești, pag. 686. Corupțiunea moravurilor, de E. B., pag. 716 719. Femeia în secolul al 20-lea, de Igen, pag. 732. Discursurĭ scolastice, pag. 752. Neguța (literatură populară), de Bălășel, pag. 754. D-lor institutorĭ și învățătorĭ (recomandarea revisteĭ), pag. 762. Povățuitor spre întrebuințarea tabelelor de perete pentru scris citit, p. 764. Istoria sântă, Geografia sântă și doĭ antagoniștĭ romanĭ, pag. 764.

VI. **Bibliografii, Cărțĭ.**—*Schinteĭ*, poesiĭ de P. Drăghicescu. *Apărătorul sănătățiĭ*, pag. 63—64. *Un noŭ abecedar*, pag. 128 și 192. *Istoria unuĭ dumicat de pâine*, de E. B. pag. 320. *Lucrul manual în școală și familie*, de Balaban, pag. 320. *Societățĭ române în Bucovina*, de E. B., pag. 387. *Istoria naturală în școalele populare*, de dr. D. P. Barcianu, pag. 640. Puĭ de leĭ saŭ catechism de românism, de E. B., pag. 735—737. O carte de pedagogie, de E. B., pag. 747—748.

VII. **Igienă, lucrul manual,** *Agicultura*, etc. *Bĕutura întăritoare saŭ tonică*, pag. 58—60; *Carnea tocată*, de la pag. 60—61. *Cursul de lucru manual de la Mălĭnĭ*, de S. Ionescu, revizor scolar, pag. 72—78; *Zece porunci pentru îngrijirea dinților*, pag. 152. *Exposiția internațională și congresul agricol și silvic din Viena*, de E. B. pag. 405—410, *Introducerea lucruluĭ manual în scoalele ruseștĭ*, pag. 446.

VIII. **Diverse.** *Populația orașuluĭ New-York*, pag. 61; *Notițe statistice asupra scoalelor din Viena*, gag 62 și 63; *De imitat*, de Serafim, pag. 319; *Societatea junimeĭ din Cernăuțĭ*, pag. 361—365; *Un județ model care meritŭ a fi imitat* (Dâmbovița), pag. 382; *Căldura din pămînt*, pag 384. *Notițe statistice asupra scăderei poporuluĭ român in Moldova*, pag. 435; *Notițe statistice* (I. Mișcarea populațiuneĭ române; II. Curiositățĭ asupra corpuluĭ omenesc; III Populația Londreĭ; IV. Armata câtor-va state față cu instrucția; Statistica Ispanieĭ) pag. 440—443. *Haz* (I cu un Hogea ce avea barba lungă; II cu damele bătrâne din timpul luĭ Ludovic XIV și III la birt). de Turcu, 444—446; *Corespondența Redacțiuneĭ*, pag 448. *Oameniĭ fără carte. Scoale, cârciumĭ, cler în Belgia. Douĕ concursurĭ* pentru servitorĭ și 2 pentru învățătorĭ (comparație) de Igen, pag. 640.

IX. **Ştiri şcolare.** — Mulțumirĭ în numele scoaleĭ pag. 128, 266, 317, 443, 762; *Micĭ știrĭ scolare foarte importante din țările străine*, pag. 255 și 256 380—382, 431—433, 503—506, 636—638, 749—752. *Un județ de imitat în privința ajutoruluĭ dat scolarilor săracĭ*, pag. 382. *Starea iustrucțiuniĭ în Serbia*, de Igen, pag. 506 510. *Ajutorarea scolarilor săracĭ*, de N. Bădulescu, pag. 510. Ajutor scolarilor săracĭ de Istrătescu, pag. 763.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tipografia și fonderia de litere Thoma Basilescu, Bulevardul Elisabeta, 111.

EXTRAS

DIN

REVISTA PEDAGOGICĂ „LUMINĂ PENTRU TOȚI", No. 12, ANUL 1892

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BUCURESCI

TIPOGRAFIA ȘI FONDERIA DE LITERE TH. BASILESCU, BULEVARDU ELISABETA, 111

1892

In No. 10 al revisteĭ *Lumină pentru Toţĭ*, din luna luĭ Martie 1891, s'a publicat o scrisoare a d-luĭ Ion C. Petrescu, relativ la şcoalele frœbeliane, care cu o stăruinţă neobosită şi demnă de marea cauză a educaţiuniĭ publice, urmăreşte idealul instrucţiuniĭ publice la noĭ, la Românĭ. Ca urmare a aceleĭ scrisorĭ, publicăm aci, cu o vie mulţumire sufletească, şi scrisoarea D-sale îndreptată acum către Domnul Ministru al cultelor ca membru al Guvernuluĭ şi ca Ministru al Instrucţiuniĭ Publice, scrisoare, însoţită de oare-carĭ observaţiunĭ foarte nemerite şi firesţĭ asupra şcoalelor primare urbane, atrăgênd atenţiunea onorabiluluĭ public cult în această direcţiune:

BCU Cluj / Central University Library Cluj

I

Domnule Ministru,

Maxima care zice: «Pentru a fi liber, trebue a fi drept», şi care este partea morală a echilibruluĭ, pe care Dumnezeŭ 'la pus în cumpăna universală, se poate negreşit aplica cu aceiaşĭ valoare, ca condiţiune de dreptate, în privinţa funcţionaruluĭ public, a căruĭ mare influenţă în Stat, poate creea guvernuluĭ amicĭ saŭ inamicĭ, după cum el va fi maĭ mult saŭ maĭ puţin drept către dînsul.

Se fac legĭ speciale de organizare administrativă, când pentru un minister, când pentru altul, coprinzênd între cele-l-alte dispoziţiĭ de mecanism, condiţiĭ de admisibilitate şi disciplinare, prin care se pune înaintea aspirantuluĭ la funcţiile Statuluĭ, perspective riguroase, de luptă şi ameninţărĭ, fără să se pre-

vadă şi recompensele datoritè merituluĭ distins, şi mijloacele de încuragiare.

Această lacună care influenţează, de sigur, în desavantagiul serviciuluĭ, asupra activităţiĭ şi asupra caracteruluĭ funcţionarilor, cât de corecţĭ ar fi eĭ alt-fel, importă să fie împlinită, printr'o lege generală, pentru toată administraţia ţĕreĭ.

Ce avem oare astăzĭ pentru susţinerea moraluluĭ funcţionarilor, de cât înaintările în posturĭ şi decoraţiile? Dar la ce înaintare se poate aştepta titularul uneĭ funcţiunĭ fără perspectivă, cum sunt unele posturĭ, şi când decoraţiile, în cele maĭ multe cazurĭ nu 'şĭ-ar avea locul.

Se cere, negreşit, ca funcţionarul să fie demn, din toate punturile de vedere. Dar trebue a se recunoaşte, că o consecinţă logică cere asemenea, ca şi autoritatea să fie plină de o dreaptă solicitudine pentru dânsul.

O lungă experienţă 'mĭ-a dictat propunerile aicĭ anecsate, asupra cărora iaŭ libertatea, de a invoca bine-voitoarea D-v. atenţiune. Şi ca complinire a acestor propunerĭ, se anecseazā aicĭ alte două imprimate, care fac urmare.

Tot într'un timp am onoarea de a supune la dreapta D-voastre apreciere, notele somariĭ asemenea aicĭ anecsate, rezultat al unor mature observaţiĭ ce am făcut asupra învĕţămîntuluĭ primar, din întreitul punct de vedere, administrativ, pedagogic şi hygienic, la care se referă partea întêia, din propunerile mele, relative la şcoalele fröbeliane.

Cu această ocazie daţi-mĭ voe să maĭ alătur aicĭ, osebit, vederile mele şi asupra administrăreĭ bisericilor, cum şi asupra distribuireĭ apeĭ în Bucureştĭ, şi asupra unor modificărĭ reclamate imperios de legea electorală.

Lipsa uneĭ *Eforiĭ* pentru instrucţiunea publică, ca şi aceia a unuĭ Consiliŭ de Stat, este într'adevĕr mult simţită; şi fără o deosebită încredere, în dorinţa Dv. de a face binele, modestele mele schiţe nu ar veni să vĕ reclame un timp de care puţin dispuneţĭ, spre a le da forma şi desvoltarea, de care ar fi susceptibile, în cazul când ele ar avea fericirea să obţie aprobarea D-voastră, în principiŭ.

Termin rugându-vĕ, Domnule Ministru, să bine-voiţĭ a primi, etc., etc.

I. C. PETRESCU
1, Strada Luminiĭ.

Bucureştĭ, 6 Maiŭ, 1892.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

II

SIMPLE NOTE

Independent de modificările de fond, ale legiĭ asupra instrucţiuneĭ publice, reforma administrativă, aceia a programuluĭ şi a regulamentuluĭ şcoalelor primare urbane, se impune, osebită, prin puterea lucrurilor.

Administrarea

Importă imperios a se suprima dualismul dintre Minister şi primărie, care este o cauză perpetuă de scandal public şi de conflicte între aceste două autorităţĭ, de o parte, şi între primărie şi institutorĭ, de altă parte.

Ar trebui absolut ca materialul ca şi personalul, să fie întrunite sub una şi aceiaşĭ direcţiune, aceia a Ministeruluĭ.

Primăria ar da la stat subvenţia pentru şcoale, cum dă pentru pompierĭ şi pentru sergenţiĭ de oraş.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

In ciuda celor maĭ simple noţiuni de higienă, primăria clădeşte localurĭ de şcoale, cu ferestre la miază-zi şi la nord, de unde prea mult soare de o parte şi nicĭ de cum de cea-l-altă. Ferestrele claselor ar trebui să fie toate spre răsărit. Şi pune locuinţa directoruluĭ d'asupra şcoaleĭ iar bucătăria în pivniţă expuindu'l ast-fel la cele maĭ nesuferite căldurĭ sub-invelitoare, şi la o distanţă mult obositoare de bucătărie; situaţie care maĭ implică şi inconvenientul amesteculuĭ de menagiŭ, în interiorul şcoaleĭ, pe când loc este îndestul în coprinsul şcoaleĭ, spre a se face o locuinţă separată, anume pentru director, şi în cele maĭ bune condiţiĭ. Să se vadă, de exemplu, şcoala model, numită «Poenaru».

Către acestea, primăria dispune în mod arbitrar de aşezarea şcoalelor, subordonând înlesnirile datorite cetăţenilor, unor consideraţiĭ de persoane şi pecuniare, prin gruparea şcoalelor, unele lângă altele şi lăsarea unor părţĭ ale oraşuluĭ, fără nicĭ o şcoală.

Apoĭ, printr'un spirit de economie, reŭ înţeleasă, primăria expune viaţa copiilor, încălzind şcoalele cu coks, care usucă limba în gura copiilor şi a institutorilor, în cât sunt siliţĭ să

lase câte o fereastră deschisă, în mijlocul erniĭ, în timpul claseĭ. Tot ast-fel se făcuse şi pentru spitalele rurale, şi recunoscêndu-se eroarea, s'a schimbat acel sistem de încălzire, care este cu atât maĭ periculos pentru copiĭ, expuşĭ a trece în mod brusc, dintr'o temperatură extremă într'alta, cel puţin de patru orĭ pe zi, şi viind de la distanţe depărtate la bulevard, unde s'aŭ înţesat şcoalele, şi care prin poziţia sa horizontală, este calea crivĕţuluĭ, cu un curent permanent, unde pe timp de viscole, chiar omul mare abia se poate ţine pe picioare.

Programul

Recunoscut în general de prea încărcat, programul oboseşte inteligenţa copiilor; şi este destul zis, spre a'şĭ da cineva seama, de conşecinţele desastroase ce ar rezulta dintr'aceasta. Reducêndu-se programul la proporţiĭ normale, este bine, de altăparte, să se economisească puţin timp, şi pentru începuturile limbilor franceză şi germană, plecând din clasa 3-a. Aceasta din maĭ multe puncte de vedere.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Regulamentul

După avisul oamenilor competinţĭ, atât din corpul didactic, cât şi din cel medical, nu este nicĭ de cum bine, să se ţie copii câte 5 ore pe zi intr'o atmosferă viciată şi staţionarĭ, eĭ carĭ atâta trebuinţă de mişcare aŭ, şi încă pe nişte băncĭ rĕŭ făcute, care le arcuesc şira spinăriĭ. Numaĭ la şcoala de aplicaţie ataşată la şcoala normală de institutorĭ, se dă copiilor oare-care mişcare, pentru 10 minute.

Către acestea, ar trebui suprimate, douĕ din cele patru drumurĭ pe zi, ce fac astăzĭ copiiĭ, cu mergerile de dimineaţă şi după amiazĭ la şcoală, în ducere şi întoarcere, străbătând distanţe maĭ mult saŭ maĭ puţin marĭ, pe timp greŭ de ger, viscole şi ploĭ. Aceste drumurĭ, reducêndu-se la douĕ, clasele s'ar ţine, de la 11 ore de dimineaţă până la 1, după amiazĭ, ear de la 1, până la 2 ore, recreaţie sistematică, jocurĭ şi gimnastică uşoară, sub privegherea institutoruluĭ respectiv, care atuncĭ dispuind de timpul trebuincios, se va ocupa în special de partea educativă, care lasă atât de mult de dorit şi în care timp să se ţie la dispoziţia copiilor, pâinişoare de câte 5 banĭ, aduse într'adins de un băiat de la brutărie, însărcinat anume pentru şcoale. — Pofta cu care copiiĭ ar lua în comun această gustare

simplă, le-ar profita îndoit de cât o bună colaţiune acasă. Iar de la 2 ore până la 3, clasă după amiazĭ.

Cu un asemenea regim, sănătatea copiilor, ca şi purtarea lor, vor fi maĭ bune, şi prin urmare maĭ bine vor învĕţa, în vreme ce şi institutoriĭ vor putea asemenea beneficia de orele libere ale dimineţiĭ, în însuşĭ interesul şcoaleĭ, din toate punturile de vedere.

Trebue să se ţie absolut compt, între altele, şi de orele de somn, neapărat trebuincioase copiilor, în creşterea lor, şi prin urmare să nu se piardă din vedere, că eĭ fiind siliţĭ din cauza programuluĭ prea încărcat şi a timpuluĭ ce prea mult li se ia în şcoală, să vegheze seara târziŭ, pentru pregătirea lecţiilor de a doua-zi, nu maĭ aŭ orele deplin trebuincioase pentru somn, şi că, în graba cu care se scol dimineaţa, eĭ nu pot nicĭ să se spele, nicĭ să se îmbrace cum trebue, nicĭ să'şĭ facă rugăciunea, cu ceruta linişte de spirit, nicĭ să dejuneze cât de simplu măcar, în cât trebue să iasă în fuga, încălziţĭ şi cu stomacul aproape gol, aspirând în tineriĭ lor plămânĭ, aerul rece al dimineţiĭ şi miasmele de tot felul. Nu trebue, în adevĕr, să fie cineva mare filantrop, ca să nu rămâe mişcat în inima şi conştiinţa sa, la vederea acestor micĭ creature, ajungênd la şcoală jumĕtate îngheţaţĭ, fiĭ aĭ poporuluĭ, care într'o zi vor cere socoteală cuĭ-va, de modul cum aŭ fost trataţĭ.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Aci este locul să mĕ serv în aprecierile mele, de autoritatea competintă a D-luĭ Dr. Cold, un specialist, care s'a ocupat de chestiunea interesantă a durateĭ somnuluĭ şi care într'un jurnal medical german, din Iulie 1891, pledează pentru acordarea unuĭ somn lung adolescenţilor.

Noul născut are, zice dr Cold, trebuinţa luĭ de somn pe deplin satisfăcută; el doarme dacă este sănătos, maĭ toate întregile prime sĕptămânĭ, şi nu se deşteaptă de cât ca să sugă. In ceĭ dintâiŭ anĭ, se lasă voios copiiĭ să doarmă cât vor, timpul consacrat somnuluĭ fiind un timp de linişte pentru părinţĭ. Dar de la şase saŭ şapte anĭ, vîrsta de şcoală, lucrurile se schimbă cu totul. La vîrsta de zece saŭ doĭsprezece anĭ, copilul nu doarme de cât opt saŭ nouă ore, atuncĭ când ar trebui cel puţin de la zece până la unsprezece; şi cu cât maĭ mult înaintează în vîrstă, 'i se scurtează timpul consacrat odihneĭ.

Autorul zice, că adolescentul până la douĕ-zecĭ de anĭ, are trebuinţă de nouĕ ore de somn, şi că adultul încă reclamă de la opt până la nouĕ ore. Dacă durata somnuluĭ nu este îndestulătoare, sistemul nervos, creerul maĭ cu seamă, nu se odihneşte

îndestul, şi numaĭ funcţionează în stare normală. Sleirea puterilor, iuţelile, turburările intelectuale, iaŭ puţin câte puţin locul gustuluĭ de a lucra, starea generală sufere şi spiritul de iniţiativă se tâmpeşte.

Ce dar se maĭ poate aştepta de la o generaţie slăbănogită, printr'un sistem de creştere viţios, pe cât de neprevăzĕtor, de căt oamenĭ-umbre, sub îndoita lor fiinţă, fizică şi morală.

Sunt maĭ mult de treĭ anĭ, de când am exprimat în diferite rînduri impresiile mele asupra şcoalelor primare, în acest înţeles, tot-d'a-una cu statornica speranţă, că 'mĭ va fi dat în cele din urmă, să vĕd că nu m'am înşelat în aprecierile mele.

BCU Cluj / Central University Library Cluj